

Ukládání sankcí v přestupkovém řízení

Bc. Monika Heřmánková

Diplomová práce
2010

 Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta managementu a ekonomiky

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta managementu a ekonomiky
Ústav regionálního rozvoje, veřejné správy a práva
akademický rok: 2009/2010

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Bc. Monika HEŘMÁNKOVÁ**
Studijní program: **N 6202 Hospodářská politika a správa**
Studijní obor: **Veřejná správa a regionální rozvoj**
Téma práce: **Ukládání sankcí v přestupkovém řízení**

Zásady pro vypracování:

Úvod

I. Teoretická část

- Provedte charakteristiku sankcí a vymezte základní pojmy.
- Charakterizujte základní zásady pro ukládání sankcí za přestupky.

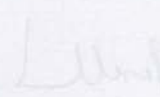
II. Praktická část

- Analyzujte přestupkovou agendu vykonávanou městem Zlínem ve vztahu k ukládání sankcí a proveďte rozbor vymahatelnosti jednotlivých uložených sankcí.
- Rozhodněte zda zohlednit majetkové poměry osob ve vztahu k výši sankce.

Závěr

Prof. RNDr. René Wolcott, CSc.
Fakulta managementu a ekonomiky
Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně

Bc. Monika Heřmánková
Fakulta managementu a ekonomiky
Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně

Rozsah práce: **cca 70**
Rozsah příloh:
Forma zpracování diplomové práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

- [1] ČERNÝ, J. a kol. Přestupkové řízení. 10. vyd. Praha: Linde, 2006. 686 s.
ISBN 80-7201-623-7.
[2] HENDRYCH, D. Správní právo: obecná část. Praha: C. H. Beck, 2006. 822 s.
ISBN 80-7179-442-2.
[3] MATES, P. Základy správního práva trestního. Praha: C. H. Beck, 2008. 202 s.
ISBN 978-80-7179-806-4.

Vedoucí diplomové práce: **JUDr. Jana Jurníková, Ph.D.**
Ústav regionálního rozvoje, veřejné správy a práva
Datum zadání diplomové práce: **29. března 2010**
Termín odevzdání diplomové práce: **3. května 2010**

Ve Zlíně dne 29. března 2010

doc. Dr. Ing. Drahomíra Pavelková
děkanka

prof. RNDr. René Wokoun, CSc.
ředitel ústavu

PROHLÁŠENÍ AUTORA DIPLOMOVÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že

- odevzdáním diplomové práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby ¹⁾;
- beru na vědomí, že diplomová práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k nahlédnutí;
- na moji diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3 ²⁾;
- podle § 60 ³⁾ odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60 ³⁾ odst. 2 a 3 mohu užít své dílo – diplomovou práci – nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování diplomové práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky diplomové/bakalářské práce využít ke komerčním účelům.

Ve Zlíně 3. 5. 2010

Heřmínařová H.

1) zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, § 47b Zveřejňování závěrečných prací:

(1) Vysoká škola nevydělečně zveřejňuje disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce, u kterých proběhla obhajoba, včetně posudků oponentů a výsledku obhajoby prostřednictvím databáze kvalifikačních prací, kterou spravuje. Způsob zveřejnění stanoví vnitřní předpis vysoké školy.

(2) Disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce odevzdané uchazečem k obhajobě musí být též nejméně pět pracovních dnů před konáním obhajoby zveřejněny k nahlížení veřejnosti v místě určeném vnitřním předpisem vysoké školy nebo není-li tak určeno, v místě pracoviště vysoké školy, kde se má konat obhajoba práce. Každý si může ze zveřejněné práce pořizovat na své náklady výtisky, opisy nebo rozmnoženiny.

(3) Platí, že odevzdáním práce autor souhlasí se zveřejněním své práce podle tohoto zákona, bez ohledu na výsledek obhajoby.

2) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 35 odst. 3:

(3) Do práva autorského také nezasahuje škola nebo školské či vzdělávací zařízení, užitje-li nikoli za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu k výuce nebo k vlastní potřebě dílo vytvořené žákem nebo studentem ke splnění školních nebo studijních povinností vyplývajících z jeho právního vztahu ke škole nebo školskému či vzdělávacího zařízení (školní dílo).

3) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:

(1) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení mají za obvyklých podmínek právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla (§ 35 odst.

3). Odpirá-li autor takového díla udělit svolení bez vážného důvodu, mohou se tyto osoby domáhat nahrazení chybějícího projevu jeho vůle u soudu. Ustanovení § 35 odst. 3 zůstává nedotčeno.

(2) Není-li sjednáno jinak, může autor školního díla své dílo užit či poskytnout jinému licencí, není-li to v rozporu s oprávněnými zájmy školy nebo školského či vzdělávacího zařízení.

(3) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení jsou oprávněny požadovat, aby jim autor školního díla z výdělku jím dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence podle odstavce 2 přiměřeně přispěl na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložily, a to podle okolností až do jejich skutečné výše; přitom se přihlídá k výši výdělku dosaženého školou nebo školským či vzdělávacím zařízením z užití školního díla podle odstavce 1.

ABSTRAKT

Diplomová práce vymezuje oblast správního trestání, tedy ukládání sankcí za správní delikty. Úkolem teoretické části je vymezit základní pojmy, jako jsou správněprávní sankce, jejich funkce a správní delikty. Stěžejní částí je charakteristika základních zásad pro správní trestání a pravidel pro ukládání jednotlivých typů sankcí za přestupky. Praktická část pak popisuje činnost přestupkové agendy ve Zlíně ve vztahu k řešeným přestupkům na jejich úseku, ukládaným sankcím a jejich vymahatelnosti. Praktickou část uzavírá názor na problematiku majetkových poměrů vzhledem k výši sankce za přestupky.

Klíčová slova: správní delikt, přestupek, sankce, zásady, přestupková agenda, vymahatelnost, majetkové poměry

ABSTRACT

The thesis defines the sphere of administrative punishment so the imposition of fines for administrative torts of property. The task of theoretical part is to define the fundamental terms as administrative-legal sanction, the function of sanctions and administrative delict. Pivotal part is characterization of basic fundamentals for administrative punishment and rules for imposition of individual types of sanction for violations. The practical part then describes the activities of misdeed agenda in the city of Zlín in relation to the solving of violations on their section, imposition of sanctions and their recovery. The practical part is ended with the opinion to the problems of property relations in relation to the value of sanction for violations.

Keywords: administrative delict, violation, sanctions, fundamentals, misdeed agenda, recovery, property relations

Tímto bych chtěla poděkovat vedoucí diplomové práce JUDr. Janě Jurníkové, Ph.D. za odborné rady a pomoc při zpracování této práce.

Dále bych poděkovala vedoucí a ostatním pracovním přestupkového oddělení Magistrátu města Zlína za jejich ochotu a čas, který mi věnovaly při získávání potřebných dat a informací.

Prohlašuji, že odevzdaná verze diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

OBSAH

ÚVOD	11
1 TEORETICKÁ ČÁST	12
1 SPRÁVNĚPRÁVNÍ ODPOVĚDNOST	13
2 SPRÁVNÍ TRESTÁNÍ.....	14
2.1 SPRÁVNĚPRÁVNÍ SANKCE.....	14
2.2 FUNKCE SANKCÍ.....	15
2.3 SPRÁVNÍ DELIKTY	16
2.3.1 Klasifikace správních deliktů	17
2.4 PŘESTUPKY	17
2.5 OKOLNOSTI VYLUČUJÍCÍ PROTIPRÁVNOST	18
3 ZÁSADY SPRÁVNÍHO TRESTÁNÍ	20
3.1 ZÁSADA SUBSIDIARITY TRESTNÍHO POSTIHU	20
3.2 ZÁSADA <i>NULLUM CRIMEN SINE LEGE</i>	20
3.3 ZÁKAZ RETROAKTIVITY.....	21
3.4 ZÁSADA <i>NE BIS IN IDEM</i>	21
3.5 ANALOGIE VE SPRÁVNÍM TRESTÁNÍ.....	22
3.6 ZÁSADA ABSORPČNÍ.....	22
4 SANKCE ZA PŘESTUPKY	23
4.1 ZÁSADY PRO UKLÁDÁNÍ SANKCÍ	23
4.1.1 Zásada <i>nulla poena sine lege</i>	24
4.1.2 Zásada spravedlnosti.....	24
4.1.3 Zásada proporcionality.....	24
4.1.4 Zásada individualizace.....	24
4.1.5 Zásada rovnosti.....	25
4.2 SPRÁVNÍ UVÁŽENÍ.....	25
4.2.1 Zásada zneužití správního uvážení.....	25
4.2.2 Zásada předvídatelnosti rozhodnutí	26
4.3 SOUDNÍ PŘEZKUM SPRÁVNÍHO UVÁŽENÍ.....	26
5 JEDNOTLIVÉ DRUHY SANKCÍ.....	28
5.1 NAPOMENUTÍ.....	28
5.2 POKUTA	29
5.2.1 Minimální výše pokuty	30
5.2.2 Horní hranice pokuty	30
5.3 ZÁKAZ ČINNOSTI	31
5.4 PROPADNUTÍ VĚCI.....	32
6 OCHRANNÁ OPATŘENÍ.....	33

6.1	OMEZUJÍCÍ OPATŘENÍ	33
6.2	ZABRÁNÍ VĚCI.....	33
7	KRITÉRIA K VÝBĚRU SANKCE.....	35
II	PRAKTICKÁ ČÁST.....	37
8	PŘÍSLUŠNOST K ŘÍZENÍ O PŘESTUPCÍCH	38
8.1	PŮSOBNOST A PRAVOMOC OBCÍ	38
8.1.1	Obecní úřady a zvláštní orgány obcí	39
8.1.2	Pověřené obecní úřady	39
8.1.3	Obecní úřady s rozšířenou pravomocí.....	40
8.2	ORGÁNY POLICIE ČR	40
8.3	JINÉ SPRÁVNÍ ORGÁNY	40
9	STATUTÁRNÍ MĚSTO ZLÍN	41
9.1	MAGISTRÁT MĚSTA ZLÍNA	41
9.1.1	Odbor právní.....	42
10	ODDĚLENÍ PŘESTUPKOVÉ	43
10.1	PROJEDNÁNÍ PŘESTUPKŮ	43
10.1.1	Přestupky proti veřejnému pořádku.....	44
10.1.2	Přestupky proti občanskému soužití	47
10.1.3	Přestupky proti majetku	49
10.2	SANKCE ZA PŘESTUPKY	50
10.3	ZÁKLADNÍ ZÁSADY SPRÁVNÍHO ŘÍZENÍ A SPRÁVNÍ UVÁŽENÍ.....	51
10.4	DRUHY SANKCÍ	52
10.4.1	Napomenutí	52
10.4.2	Pokuta	53
10.4.3	Pořádková pokuta.....	58
10.4.4	Zákaz činnosti.....	58
10.4.5	Propadnutí věci.....	59
10.5	OCHRANNÁ OPATŘENÍ.....	59
10.6	VÝBĚR SANKCE.....	61
10.7	ROZHODNUTÍ O PŘESTUPKU	62
11	VYMÁHÁNÍ POKUT	63
11.1	EXEKUCE NA PENĚŽITÁ PLNĚNÍ.....	64
11.1.1	Příkázání pohledávky z účtu	64
11.1.2	Srážky ze mzdy.....	65
11.1.3	Výkon rozhodnutí prodejem movitých věcí.....	66
11.1.4	Exekuční výkon prodejem nemovitosti	67

11.2	POSEČKÁNÍ PLATBY POKUTY A ODKLAD VÝKONU ROZHODNUTÍ	67
11.3	POVOLENÍ SPLÁTEK	68
11.4	PROMINUTÍ POKUTY	69
11.5	ODPIS PRO NEDOBYTNOST	69
12	ÚSPĚŠNOST VYMÁHÁNÍ POKUT ZA PŘESTUPKY	71
13	MAJETKOVÉ POMĚRY VE VZTAHU K VÝŠI SANKCE.....	75
	ZÁVĚR	79
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	81
	SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK.....	84
	SEZNAM TABULEK	85

ÚVOD

Dodržování zákonů a ostatních právních předpisů patří k základní povinnosti každého občana. Přestupkový zákon je jednou z norem, která ukládá správním orgánům, aby vedly občany k dodržování právních předpisů a plnění těch povinností, jejichž nedodržování porušuje nebo ohrožuje zájmy společnosti, které jsou předmětem přestupku. Uplatňování odpovědnosti za přestupky náleží orgánům státní správy a samosprávy, které jednají v rámci své působnosti a pravomoci.

Cílem mé diplomové práce na téma „Ukládání sankcí v přestupkovém řízení“ je zaměřit se na mechanismus správního trestání fyzických osob, tedy na ukládání jednotlivých druhů sankcí za přestupky. V začátku teoretické části uvedu základní pojmy, které se dotýkají oblasti správního trestání, jako jsou správní delikty a jejich druhy. Dalším důležitým pojmem je sankce, která následuje při porušení právní normy a společně s ní zmíním i její funkce. Po seznámení s pojmy vymezím základní zásady, které při ukládání, ale i vyměřování sankcí, musí správní orgán dodržovat. K těmto zásadám patří např. zásada *nullum crimen sine lege*, zákaz retroaktivity, zásada *ne bis in idem*, zásada proporcionality a další. V další části rozeberu jednotlivé druhy sankcí a ochranná opatření. V praktické části se zaměřím na činnost přestupkové agendy, jako jedné z oddělení Magistrátu města Zlína. K analýze činnosti přestupkového oddělení jsem si jako hlavní oblast zvolila úsek přestupků proti veřejnému pořádku, občanskému soužití a proti majetku. Vymezím jednotlivé skutkové podstaty těchto přestupků a analyzuji jejich vývoj. Dále se zaměřím na to, jak jsou nejčastější přestupky řešeny a jaké sankce jsou ukládány. Nejen ukládání, ale také vymáhání pokut, patří do každodenní činnosti přestupkového oddělení, tudíž rozeberu vymahatelnost jednotlivých uložených sankcí. Při určení výše pokuty za přestupek se uvádí, že je třeba přihlídnout k majetkovým poměrům pachatele. Otázka, zda zohlednit majetkové poměry osob při rozhodování o výši sankce je posledním bodem praktické části.

Při zpracování diplomové práce jsem použila metody, jako je rešerše literatury, která mi posloužila pro teoretickou část, dále rozbor právních předpisů, především zákona o přestupcích. Informace pro praktickou část jsem získala na základě osobních rozhovorů a dotazování s pracovníky a pracovníci Magistrátu města Zlína a Krajského úřadu Zlín.

Na základě získaných poznatků v závěru práce formuluji některá doporučení *de lege ferenda* z oblasti přestupkového práva.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 SPRÁVNĚPRÁVNÍ ODPOVĚDNOST

Nejprve je potřeba zmínit se o občanskoprávní odpovědnosti. Občanskoprávní odpovědnost vzniká jako sekundární nepříznivý následek, který vznikl porušením původní právní povinnosti neboli protiprávním úkonem a tento následek je spojen s příslušnou sankcí. Porušením jedné primární povinnosti vznikne vedle sebe více druhů občanskoprávní odpovědnosti nebo vznikne občanskoprávní a trestněprávní nebo správněprávní odpovědnost.

Správněprávní odpovědnost patří mezi prvky správního práva, konkrétně je předmětem právní úpravy správního práva trestního. Správní právo trestní se zabývá protiprávním jednáním v oblasti veřejné správy, vymezuje základy a následky odpovědnosti za správní delikty. Pojem odpovědnost můžeme charakterizovat jako druhotnou povinnost každé osoby nést nepříznivé následky vyplývající z povinnosti původní. Tato povinnost může být stanovena přímo zákonem, na základě rozhodnutí, nebo dohodou. Vznik odpovědnosti je představován vznikem povinnosti strpět a nést sankci. Proto základem správněprávní odpovědnosti je protiprávní jednání subjektů správního práva, za které lze uložit sankci. Takové protiprávní jednání je označováno jako správní delikt, a správněprávní odpovědnost je tedy odpovědností za správní delikty. [8]

Rozlišujeme dva druhy odpovědnosti za správní delikty a to subjektivní odpovědnost (odpovědnost za zavinění) a objektivní odpovědnost (odpovědnost za následek). Správněprávní odpovědnost nesou fyzické i právnické osoby. Dále se správněprávní odpovědnost člení v návaznosti na jednotlivé druhy správních deliktů, a to s odlišnými správněprávními sankcemi a také s odlišným způsobem jejich uplatňování. [8]

Správněprávní odpovědnost uplatňují správní orgány vůči jiným správněprávním subjektům. Správní orgán vystupuje v těchto vztazích jako reprezentant veřejné moci, ve vztahu k odpovědným subjektům má nadřazené postavení. [8]

2 SPRÁVNÍ TRESTÁNÍ

Pojem trestání vyjadřuje rozhodování o vině a trestu za porušení práva. Rozlišujeme soudní trestání a správní trestání. V případě soudního trestání o trestech za spáchání soudního deliktu rozhodují trestní soudy, u správního trestání o trestech za spáchání správního deliktu rozhodují správní úřady.

Jednotlivá trestná jednání jsou pak dělena na soudní delikty (trestné činy) a správní delikty. Hranice mezi soudními a správními delikty, především trestnými činy a správními přestupky, je dosti pohyblivá. Základní rozdíl je možné najít v objektu deliktu, kdy správní delikty se týkají řádného fungování veřejné správy, u soudních deliktů jde o důležité statky a zvláštní zájmy jako je ochrana osobnosti člověka, jeho práv a svobod. Další odlišnost nacházíme ve stupni společenské nebezpečnosti, kdy přestupky mají obvykle lehčí společenskou nebezpečnost oproti trestným činům. Závažnosti deliktu je dalším prvkem, kterým odlišujeme správní delikty od trestných činů. A to tak, že těžší delikty spadají do soudní, lehčí do správní pravomoci. [4], [7] a [10]

2.1 Správněprávní sankce

Pachatel nese odpovědnost v případě protiprávního jednání. Pojem sankce můžeme vymezit jako právní následek protiprávního jednání. Jejím uložením vzniká pachateli povinnost snést určitou újmu za své chování. Správněprávní sankce chápeme jako následek za protiprávní jednání, v tomto případě za správní delikty. [3]

Tyto sankce lze rozdělit na dvě skupiny. První skupinou jsou správní tresty, druhou skupinou jsou správní sankce obnovující povahy. Správní tresty se užívají tam, kde nelze nápravu dosáhnout jinak než nápravou subjektu porušení právní povinnosti. Správní sankce obnovující povahy přichází v úvahu tam, kde je možná faktická, věcná náprava protiprávního stavu. [8]

Vzhledem k povaze postiženého zájmu se za správní delikty ukládají především správní tresty, které zasahují do majetkových práv – tresty majetkové povahy. Oproti trestným činům, kdy ukládané tresty jsou obvykle těžší a mohou být jak majetkové povahy, tak tresty osobní povahy - spojené s odnětím či omezením svobody. Co se týká jednotlivých typů sankcí, mají soudy širší škálu sankcí, než těch, které je možno udělit za správní delikty.

2.2 Funkce sankcí

Ukládané sankce za porušení práva mají také svoji funkci a každá z nich má svoji nezastupitelnou roli. Prostřednictvím sankce se realizuje základní, tj. ochranná funkce, ale i funkce další. Rozlišujeme čtyři základní funkce a to ochrannou, preventivní, represivní a regulativní.

Ochranná funkce vymezuje základní smysl sankce jako krajního a podpůrného prostředku ochrany jednotlivce a společnosti. Krajního v tom smyslu, že ochrana prostřednictvím uložením správněprávních sankcí má působit tam, kde primární ochrana mimo uložení sankcí nedostačuje. Podle typu ukládané sankce lze chránit jednotlivce a společnost jednak před chováním pachatelem, ale také před užíváním předmětu, kterým se způsobuje újma na chráněném zájmu. [5]

Preventivní funkce sleduje ochranu společnosti předcházením trestné činnosti. Smyslem je individuální prevence, výchovné působení na konkrétního pachatele. Tato prevence má působit především pozitivně výchovně, aby uložení sankce pachatele odradilo od opakování protiprávního jednání. Kromě samotného pachatele, se má prostřednictvím této funkce působit na ostatní potenciální pachatele, aby neporušovali právní normy. Preventivně má působit nejen samotná hrozba sankce, ale také vymezení samotné sankce má dát ostatním najevo, prostřednictvím právních norem, jaké chování je nežádoucí a jaké důsledky jsou s nimi spjaty. [5]

Funkce represivní nastupuje při porušení právní normy, účelem je potrestání a zabránění dalšímu porušování právních norem. Zabránit protiprávní činnosti se má pomocí prostředků negativní povahy, které znemožní nebo zásadně omezí páchat tu činnost dále. Jedná se o formy jako je zákaz, omezení nebo peněžní újma. Uložením sankce se má dosáhnout také preventivního působení na pachatele. [5]

Regulativní funkce spočívá v co nejpřesnějším zákonném vymezení základů odpovědnosti, ukládání jednotlivých typů sankcí a ochranných opatření. Upraveny jsou také některé důvody, které vylučují protiprávnost jednání, zánik trestnosti. Uvedená funkce směřuje k podstatě funkce ochranné, kde se sleduje především ochrana zájmů a vztahů ve společnosti. Bez této funkce by bylo obtížné realizovat ostatní výše zmíněné funkce. [5]

V literatuře však můžeme najít i funkce další např. dozorovou, reparační. Dozorová funkce spočívá v lokalizaci porušení práva. Prostřednictvím reparační funkce se mají odstranit překážky způsobené protiprávním jednáním. [8] Nejvýznamnější funkcí podle mého názoru je funkce preventivní ve smyslu prvořadého působení na subjekty, aby nedocházelo k porušování práva. Podstatná je též dostatečná informovanost subjektů o povinnostech, které jim normy správního práva ukládají, a o následcích, které je při jejich nesplnění mohou postihnout. Avšak současně by měla být vyzdvihována i funkce represivní. Aby uložená sankce byla dostačujícím trestem pro páčání další trestné činnosti.

2.3 Správní delikty

Obecný pojem správní delikt není legálně definován. Správním deliktem je označováno protiprávní jednání odpovědné osoby (fyzické nebo právnické), jehož znaky jsou uvedeny v zákoně a zároveň je s ním spojena hrozba sankce trestní povahy ukládané v rámci výkonu veřejné správy na základě zákona. [4]

Obecně pak můžeme dovodit pojmové znaky správního deliktu, pozastavíme se pouze u některých. Těmito znaky máme na mysli protiprávnost, jednání, zákonné vyjádření skutkové podstaty, trestnost a zákonné zmocnění k uplatnění odpovědnosti v rámci veřejné správy. [7]

Protiprávnost je výchozím znakem každého deliktu, znamená rozpor nejen se zákonem, ale i s jiným právním předpisem. V případě správního deliktu musí být porušena nebo nesplněna nějaká právní povinnost vyplývající z normy správního práva. [7]

Protiprávnost ve většině případů spočívá v protiprávním *jednání* odpovědné osoby. Někdy však mohou nastat takové správní delikty, u nichž nezáleží na tom, zda osoba jednala či nikoliv. [7]

Správní delikty jsou vyjádřeny pomocí *skutkových podstat*, které musí být upraveny zákonem. Za obecné znaky skutkové podstaty deliktu považujeme: objekt, objektivní stránka, subjekt, subjektivní stránka. Těmito znaky se pak od sebe jednotlivé přestupky odlišují. [7]

O *trestnosti* hovoříme, pokud je s deliktem spojena hrozba sankcí trestní povahy. Okruh sankcí, které lze uložit, musí být taxativně vymezen zákonem. Zákon rozlišuje, kdy sankce být uložena musí a kdy může. [7]

Řešení správních deliktů *přísluší veřejné správě*. Příslušné správní úřady nebo jiné orgány či osoby musí být k projednávání správních deliktů, popřípadě k ukládání sankcí za správní delikty na místě výslovně zmocněny. Správní delikty se nejběžněji projednávají ve správním řízení. [2] Tímto správním řízením je řízení o přestupcích. Je upraveno souhrnem právních norem, které vymezují postavení subjektů tohoto řízení, jejich práv a povinností. Prostřednictvím těchto norem se řídí proces projednávání a vyřizování přestupků. Smyslem úpravy tohoto procesu je, aby bylo účelně, bez zbytečných průtahů, přitom správně a objektivně zjištěno, zda došlo ke spáchání přestupku, kdo jej spáchal, za jakých okolností a jakou sankci je třeba pachateli uložit. [1], [8] V řízení o přestupcích se postupuje podle třetí části zákona o přestupcích, a také podle správního řádu. Správní řád se použije až pokud by zákon o přestupcích, nebo jiné zákony, danou věc neupravovaly.

2.3.1 Klasifikace správních deliktů

Rozdílné znaky správních deliktů jsou základem pro jejich členění. Navzájem se odlišují např. subjektem, jeho postavením, charakterem porušených povinností, znakem zavinění, účelem a zaměřením ukládané sankce. [4]

V české právní teorii s ohledem na právní úpravu jsou považovány za typické druhy správních deliktů:

- přestupky,
- tzv. jiné správní delikty:
 - o tzv. jiné správní delikty fyzických osob,
 - o správní delikty právnických osob,
 - o správní delikty smíšené povahy (smíšené právní delikty),
 - o veřejné disciplinární delikty,
 - o tzv. pořádkové správní delikty. [7], [8]

Toto rozlišení nelze považovat za klasickou teoretickou klasifikaci, vzniká kombinací různých klasifikačních přístupů. Nejtypičtějsími a po obsahové i legislativně technické stránce propracovanějšími správními delikty jsou přestupky. [7]

2.4 Přestupky

Přestupky jsou nejrozsáhlejší skupinou správních deliktů. Jejich úprava je zakotvena v zákoně č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů. Mimo tohoto záko-

na jsou to i další zvláštní zákony, které upravují skutkové podstaty na jednotlivých věcných úsecích veřejné správy a sankce za ně. [2]

Oproti ostatním správním deliktům má přestupek jako jediný svoji legální definici. Přestupkem se rozumí zaviněné jednání, které porušuje nebo ohrožuje zájem společnosti a je za přestupek výslovně označeno v zákoně o přestupcích nebo jiném zákoně, nejde-li o jiný správní delikt postižitelný podle zvláštních právních předpisů anebo o trestný čin. [2]

Přestupek je obecně vymezen na kombinaci materiálních a formálních znaků, pozitivního a negativního vymezení.

Pozitivním vymezení máme na mysli, kdy se jedná o přestupek. Negativní vymezení (kdy se nejedná o přestupek) znamená, že zákon stanoví, že o přestupek se jedná pouze tehdy, nejde-li o jiný správní delikt nebo trestný čin, podle zvláštních předpisů. [7]

Formální znak deliktu znamená, že určité jednání naplňuje jak obecné zákonné znaky, tak znaky skutkové podstaty stanovené zákonem. Obecné zákonné znaky jsou společné všem přestupkům, patří k nim např., že jde o jednání protiprávní, společensky nebezpečné, zaviněné. Zatímco znaky skutkové podstaty umožňují odlišit vždy konkrétní přestupky a současně je i charakterizují. Materiálním znakem se rozumí, že jde o akt nežádoucí, škodlivé jednání, které porušuje nebo ohrožuje zájem společnosti. [7]

Všechny tyto znaky, jak materiální tak formální se vzájemně se prolínají a musí být naplněny současně, aby bylo konkrétní jednání označeno jako přestupek. To znamená, že jednání, které sice má formální znaky přestupku, ale chybí znak materiální, není přestupkem, a opačně. [2]

2.5 Okolnosti vylučující protiprávnost

V oblasti správního trestání existují okolnosti vylučující trestnost. Také při ukládání trestu za správní delikt se musí k těmto okolnostem přihlížet. Nezbytným pojmovým znakem přestupku je protiprávnost, tedy fakt, že je daný čin v rozporu se zákonem o přestupcích. Tento zákon uvádí tři okolnosti, které tuto protiprávnost vylučují. Jsou jimi nutná obrana, krajní nouze a jednání na příkaz. V případě těchto skutečností se nejedná o spáchání přestupku. [7]

Nutnou obranou je jednání, jímž někdo odvrací přiměřeným způsobem přímo hrozící nebo trvající útok na zájem chráněný zákonem (život, zdraví, čest, majetek atd.). V nutné obraně se odvrací útok člověka, tento útok musí přímo hrozit nebo trvat. K nutné obraně je oprávněn každý, nejen ten kdo je útokem sám ohrožen, proto lze chránit i jiné osoby. [2]

Krajní nouze představuje nebezpečí pro dva či více zákonem chráněné zájmy, kdy je možné chránit jeden z těchto zájmů jen tím, že se poruší nebo ohrozí zájem druhý. Krajní nouze je jednání, jímž někdo odvrací nebezpečí, které hrozí chráněnému zájmu. Nebezpečí může být vyvoláno např. živelnou pohromou, zvířetem, technickou poruchou i jednáním člověka. Jednat je oprávněn ten, jehož zájem je ohrožen, ale i osoba, která chrání zájem někoho jiného. Platí také, že jednáním nesmí být způsoben zřejmě stejně vážný následek než ten, co hrozil, a nebezpečí nebylo možno v dané situaci odvrátit jinak. [2], [7]

Trestnost vylučuje také *jednání na příkaz*, které se týká jednání právnických osob. Za porušení povinností uložených právnické osobě odpovídá ten, kdo za ni jednal či měl jednat, a v případě, že jde o jednání na příkaz, osoba, která k němu dala příkaz. [7]

3 ZÁSADY SPRÁVNÍHO TRESTÁNÍ

Při ukládání správních sankcí jsou stanoveny určité zásady, které by měly správní orgány dodržovat. Tyto základní zásady se uplatňují nejen v oblasti správních deliktů, ale jsou respektovány také v oblasti deliktů soudních. Základní zásady představují určité univerzální podklady pro aplikaci správních sankcí a současně předpoklady pro řádný výkon veřejné správy. [5]

Podstata zásad pro činnost správních orgánů vychází z ústavních norem, mezinárodních, případně evropských smluv a dokumentů. Mnohé zásady jsou výslovně zařazeny do textu zákonů a jsou právně závazné. Pokud jde o označení jednotlivých zásad, není v mnoha případech normativně stanoveno. Avšak některé názvy se již zažily. Nyní přistoupíme k charakteristice některých základních zásad z oblasti správního trestání. [9]

3.1 Zásada subsidiarity trestního postihu

Tato zásada vyjadřuje, že trestání osob by se mělo omezit pouze na případy, kdy je to odůvodněno závažností a společenskou nebezpečností. Trest by měl nastoupit pouze tam, kde je to nezbytné, a nedostačují jiné nástroje ke sjednání nápravy. [4]

3.2 Zásada *nullum crimen sine lege*

Činnost veřejné správy, včetně té, při níž dochází ke správnímu trestání, je přísně vázána zásadou zákonnosti. Již Listina základních práv a svobod stanoví, že státní moc může být uplatňována jen v případech a v mezích stanovených zákonem, a to způsobem, který zákon stanoví. Pro naplnění zásady *nullum crimen, nulla poena sine lege*, je pak jedním z požadavků určité, jasné a přesné vymezení skutkové podstaty správního deliktu, za který byla udělena sankce. Je zapotřebí, aby si byl subjekt předem vědom, jaká protiprávní jednání jsou trestná. [4], [11]

Správní orgán postihuje subjekt za spáchaný správní delikt pouze tehdy, jsou-li jednáním, naplněny všechny znaky deliktu, které vycházejí z konkrétní skutkové podstaty obsažené v zákoně. [4], [11]

3.3 Zákaz retroaktivity

Zákaz retroaktivity znamená zákaz zpětné účinnosti právních norem. Zajišťuje ochranu dřívějšího právního jednání jednotlivce a možnost předvídat právní důsledky jeho jednání v budoucnu. Zákaz retroaktivity spočívá v tom, že nelze trestat podle současné normy taková právní jednání jednotlivce, která se uskutečnila dříve, než právní norma nabyla účinnosti. Obecně zákaz retroaktivity je výslovně upraven pro oblast trestního práva, avšak z nálezu Ústavního soudu ČR vyplývá, že se tato zásada použije i pro oblast postihování správních deliktů. [4], [11]

Platí, že správní orgán musí při posuzování odpovědnosti a uložení sankce za správní delikt postupovat podle právní úpravy účinné v době, kdy k jednání došlo, avšak jen tehdy, není-li úprava účinná v době rozhodnutí pro delikventa příznivější. Ve svém rozhodnutí, pokud se jedná podle starého práva, musí správní orgán porovnat nové a staré skutkové podstaty, doložit, že jde podle nové úpravy o jednání trestné a že postih podle nového práva není výhodnější. [11]

Podle přestupkového zákona se zákon účinný v době, kdy orgán o přestupku rozhoduje, použije pro určení druhu sankce a ochranného opatření. Pokud by však nová právní úprava skutkovou podstatu deliktu, o kterém se rozhoduje, nepřevzala, zanikla trestnost a k uložení sankce nemůže dojít. [11]

3.4 Zásada *ne bis in idem*

Tato zásada stanoví, že nikdo nemůže být souzen a potrestán dvakrát za tentýž delikt na základě téhož ustanovení zákona nebo zákonů, které chrání stejný zájem. Účelem je zakázat opakování trestního řízení, které bylo uzavřeno konečným rozhodnutím. Samotný postih za totéž jednání, podle různých právních předpisů, není vyloučen, pokud o postihu mají rozhodovat různé správní orgány. [11]

Zásada *ne bis in idem* neplatí tam, kde to příslušný zákon vylučuje. Týká se to pořádkových správních deliktů v případě, že uložena povinnost nebyla splněna, a kde je možno dotyčného postihovat i opakovaně. Vyloučena je také v případě trvajících deliktů, kde platí, že za každé další jednání může být pachatel sankcionován znova, jinak by mohl po první pokutě dál pokračovat v protiprávním jednání a nebyl by ničím donucen k plnění povinností nebo dodržování zákona. [7]

3.5 Analogie ve správním trestání

Jestliže zákon určitou otázku neřeší, a nebylo by možné spravedlivě rozhodnout, je nutné postupovat podle obsahově nejbližších právních předpisů a pokud takové nejsou, je třeba použít analogie práva, tedy obecných právních principů. Užití analogie (zákona nebo práva) v oblasti správního trestání je možné jen omezeně, a to vždy jen ve prospěch delikventa. Analogie v případě posuzování správních deliktů, při nedostatku jiné zákonné úpravy, se užívá podle § 12 odst. 2 zákona o přestupcích. Tento paragraf charakterizuje zásadu absorpční. [11]

3.6 Zásada absorpční

Obecně platí, že pokud se pachatel dopustí dvou a více přestupků, příslušný orgán rozhodne o každém z nich a za každý uloží sankci. Avšak jiný postup se uplatňuje podle absorpční zásady. Podle ní je třeba postupovat v případě jednočinného souběhu (jedním jednáním je naplněna skutková podstata více správních deliktů současně), tak i vícečinného souběhu správních deliktů (pachatel se několika skutky dopustil více deliktů), přičemž rozhoduje jeden orgán. Podle zákona o přestupcích se za více přestupků téhož pachatele projednávaných ve společném řízení uloží sankce podle ustanovení vztahujícího se na přestupek nejprísněji postižitelný. [12]

V případě souběhu správní orgán vysloví vinu za všechny delikty, ale sankci uloží podle toho deliktu, který je nejprísněji postižitelný. Pokud je sankce stejná, uloží jedinou sankci podle některého z ustanovení. Při rozhodování o výši sankce v rámci rozpětí, přihlíží k tomu, že jednáním či opomenutím byla naplněna skutková podstata více deliktů, tato skutečnost obvykle zvyšuje závažnost protiprávního jednání a projevuje se vyšší sankcí. Není tedy možné stanovit pokuty za jednotlivé delikty a výsledná pokuta by se pak rovnala součtu těchto pokut. [11]

4 SANKCE ZA PŘESTUPKY

Sankce je právním následkem přestupku, může být uložena jen za spáchaný přestupek jeho pachatelem na základě zákona. [4]

Účelem ukládané sankce je eliminovat protiprávní jednání, působit preventivně jak na pachatele samotného, tak na ostatní potencionální pachatele a předejít tak nebo zabránit takovému chování do budoucna. Újma způsobená prostřednictvím uložené sankce nemá být odplatou za jeho protiprávní jednání, ale prostředkem k dosažení účelu sankce.

V zákoně o přestupcích jsou odstupňovány jednotlivé druhy sankcí, do kterých patří napomenutí, pokuta, zákaz činnosti a poslední vymezenou sankcí je propadnutí věci. [12]

Tento systém sankcí je obecný a použije se na přestupky ve zvláštní části zákona o přestupcích i za přestupky podle zvláštních zákonů, pokud tyto zákony nemají vlastní ustanovení o sankcích. Uvedené sankce lze uložit samostatně nebo s jinou sankcí. Výjimkou je napomenutí, které nelze uložit spolu s pokutou.

Jednotlivými druhy sankcí se budeme podrobněji zabývat později v samostatném bodu teoretické části.

4.1 Zásady pro ukládání sankcí

Ukládání sankcí je činnost zaměřená na všechny okolnosti, za kterých došlo ke spáchaní přestupku, předpokladů nápravy osob a na zajištění ochrany zájmů společnosti pomocí právních norem. Při vyměřování sankcí se používají jednak základní zásady správního trestání, tak zákonem vymezené podmínky pro jejich uložení. [4]

Pro činnost správních orgánů jsou některé zásady přímo uvedeny ve správním řádu. Zásady, které platí pro činnost správních orgánů, je nutné respektovat všechny současně. Není možné některou z nich účelně opomenout. Použití některé ze zásad v konkrétním případě může být omezena nebo vyloučena přímo konkrétním zákonným ustanovením. Pokud dojde k nesouladu nebo dokonce konfliktu zásad, v takovém případě správní orgán poměří zásady a zváží, kterou zásadu použije s přihlédnutím k zásadě zákonnosti. [9]

Některé ze zásad, které souvisí s oblastí správního trestání, jsme si již vysvětlili výše. Pro určení typu sankce a rozhodování správních orgánů se užívají i další zásady, kterými se budeme zabývat nyní.

4.1.1 Zásada *nulla poena sine lege*

Ze zásady *nulla poena sine lege* vyplývá, že jednotlivé druhy a výše sankcí, podmínky a způsob jejich ukládání, i hlediska pro vyměření sankce v konkrétním případě, musí vycházet ze zákona. [4]

4.1.2 Zásada spravedlnosti

Spravedlnost sankce nelze spojovat jen s osobou pachatele přestupku, ale i se zájmy společnosti a případného poškozeného. Tato zásada, pokud je v literatuře uvedena, bývá často spojována se zásadou rovnosti.

4.1.3 Zásada proporcionality

V širším pojetí, je zásada proporcionality (přiměřenosti), nazývána zákazem nadměrnosti zásahů do práv a svobod. Tato obecná zásada zahrnuje tři principy posuzování přípustnosti zásahu.

Princip způsobilosti naplnění účelu: příslušné opatření musí být schopno dosáhnout zamýšleného cíle, kterým je ochrana jiného základního práva nebo veřejného statku.

Princip potřeby: je povoleno použití pouze nejšetrnějšího z více možných prostředků ve vztahu k dotčeným právům.

Princip proporcionality v užším smyslu: újma na základním právu nesmí být nepřiměřená ve vztahu k zamýšlenému cíli.

Při stanovení sankce musí dbát správní orgán, aby uložená sankce byla účelná a současně spravedlivá. Podmínkou je adekvátnost sankce. Základem adekvátnosti sankce je její úměrnost spáchanému deliktu a osobnosti odpovědné osoby. Přiměřená sankce má vystihnout svůj účel, tedy preventivní a zabraňující účinek. [11]

4.1.4 Zásada individualizace

Tato zásada požaduje, aby byl zvolen takový druh sankce a ta vyměřena v rámci sazby tak, aby vyjadřovala všechny aspekty protiprávního jednání a odpovědné osoby. Má brát v úvahu i předpokládané možnosti dalšího vztahu pachatele k plnění právních povinností. Správní orgán by měl přihlídnout ke všem okolnostem daného případu, osobě delikventa, jeho možné nápravě a poměrům pachatele. [4], [5]

4.1.5 Zásada rovnosti

Vychází z Listiny základních práv a svobod, která říká, že lidé jsou svobodní a rovni v důstojnosti i v právech. Správní orgán by měl vystupovat nestranně. Podle zásady uvedené ve správním řádu, musí správní orgány při ukládání sankcí respektovat, aby při rozhodování o správních deliktech, které mají shodnou nebo podobnou skutkovou podstatu, nevznikaly neodůvodněné rozdíly. To ale neznamená, že by bez dalšího posouzení musel být vždy ukládán za stejný delikt různým pachatelům stejný trest, aniž by se přihlédlo k dalším okolnostem. [7], [11], [24] a [33]

4.2 Správní uvážení

V souvislosti s výkonem veřejné správy se můžeme setkat s pojmem institutu správního uvážení. Správní uvážení je důležitou složkou interpretace a aplikace správních norem. Správním uvážením rozumíme zákonem umožněné postupy, kdy správní orgán na základě zhodnocení všech okolností samostatně vybírá jednu ze dvou či více variant rozhodnutí. Je možné jej použít, pokud příslušná právní norma nespojuje s danou situací žádný jediný konkrétní následek. Správní uvážení může být dáno použitím slovního spojení „správní úřad může, smí, je oprávněn“. [10], [18]

Užití správního uvážení je možné také při ukládání sankcí. Správní orgán má nejen možnost výběru z více druhů sankcí, ale také volbu v rámci určení výše pokuty. Obecně se může jednat o uložení pokuty do 1000 Kč, podle zákona o přestupcích, pokud nestanoví ve zvláštní části pokutu vyšší. [10]

Institut správního uvážení požaduje výslovně v rozhodnutí uvést, jak správní orgán postupoval a uvést všechna zmíněná a jiná hlediska, ke kterým přihlížel při rozhodování o uložení sankce a dostatečně je odůvodnit. Správní uvážení neznamená libovůli správních orgánů a nemůže vést k objektivním nepodloženým závěrům. Pokud správní orgán zmíní a odůvodní jen některá kritéria pro stanovení sankce, jedná se o vadu řízení. [10], [11]

4.2.1 Zásada zneužití správního uvážení

Každé správní uvážení má ovšem své meze. Účelem této zásady je zajistit, aby nebyla zneužita pravomoc správních orgánů a byla vykonávána řádným, přiměřeným, rozumným způsobem. Podle správního řádu správní orgán uplatňuje svou pravomoc pouze k těm účelům,

k nimž mu byla zákonem nebo na základě zákona svěřena, a v rozsahu, v jakém mu byla stanovena. Správní uvážení neznamena zmocnění pro přijetí jakéhokoliv řešení, správní orgán je vždy vázán minimálně některými principy a zásadami. Z předchozích zásad můžeme zmínit např. zásadu rovnosti. Napomáhá také zásadě zákonnosti, když uvádí, že správní orgán užívá své pravomoci pouze v mezích stanovených zákonem. [9]

Pojem zneužití správního uvážení není ve správním řádu definován. Avšak soudní řád správní uvádí, že zneužití správního uvážení, stejně tak i překročení jeho zákonem stanovených mezí, je důvodem pro zrušení rozhodnutí správního orgánu pro nezákonnost. [9]

4.2.2 Zásada předvídatelnosti rozhodnutí

Do oblasti správního uvážení patří také zásada předvídatelnosti. Každý případ, který správní orgán řeší, je svým způsobem jedinečný a jeho řešení musí vždy vycházet z konkrétních okolností případu a zjištěných podkladů v souladu s § 3, resp. dalšími ustanoveními správního řádu. Předvídatelné však může být jen takové rozhodnutí, kterému předchází předvídatelný postup správního orgánu. To znamená, že z rozhodovací praxe správního orgánu musí být zřejmá maximální stabilita. Výsledek rozhodnutí by měl být očekáván na základě předchozích zkušeností, pravidel nebo předchozího rozhodování u typově podobných případů. Zásada legitimního očekávání nebo-li předvídatelnosti, se vztahuje vždy k jednomu a témuž správnímu orgánu. [21], [23] a [33]

Zásada předvídatelnosti však neznamena absolutní neměnnost rozhodování správních orgánů. Tato skutečnost vyplývá ze zásady proporcionality, kdy existuje požadavek na hledání vhodného, nejšetrnějšího řešení z více možných prostředků. Povinností správního orgánu je pak změny, nebo odchylky od ustálené rozhodovací praxe řádně odůvodnit. [9]

4.3 Soudní přezkum správního uvážení

Z judikatury plyne, že pokud jde o rozhodnutí, které správní orgán vydal na základě povoleného správního uvážení, přezkoumává soud na základě § 78 odst. 1 soudního řádu správního, pouze, zda takové rozhodnutí nevybočilo z mezí a hledisek stanovených zákonem nebo jej orgán nezneužil. Pokud byly všechny předpoklady naplněny, soud nemůže ze stejných skutečností vyvozovat jiné nebo opačné právní závěry, než jaké učinily příslušné správní orgány. [11], [31]

V případě, že se přezkoumávané rozhodnutí týká výše uložené pokuty, která ale byla zjevně v nepřiměřené výši, může soud, neshledal-li důvody pro zrušení, které jsou dány uvedeným odstavcem § 78, upustit od uložení pokuty nebo ji snížit v mezích dovolených zákonem a lze-li takové rozhodnutí učinit na základě skutkové podstaty konkrétního činu, z které vycházel správní orgán a soud ji případně vlastním dokazováním ne však zásadně doplnil. Rozhodnutí od upuštění nebo snížení pokuty však soud může učinit pouze na návrh žalovaného. [31]

5 JEDNOTLIVÉ DRUHY SANKCÍ

Správní orgán může za přestupek uložit pouze sankce, které stanoví zákon o přestupcích nebo jiný speciální zákon. Platí, že pokud by zvláštní předpis obsahoval jiné sankce, měla by tato úprava přednost před zákonem o přestupcích a sankce by se uložila podle toho zvláštního předpisu. [7]

Soustava sankcí za přestupky představuje odstupňovaný systém donucovacích opatření a zahrnuje, jak jsme si již vymezili, napomenutí, pokutu, zákaz činnosti a propadnutí věci. V této kapitole si jednotlivé druhy sankcí blíže charakterizujeme.

5.1 Napomenutí

Napomenutí představuje nejmírnější sankci, která přichází v úvahu podle zákona o přestupcích. Svou podstatou je napomenutí prostředkem morálního donucení, má působit v prvé řadě výchovně, protože nevyžaduje žádnou jinou povinnost pro pachatele. Zřejmě proto zákon napomenutí blíže nevymezuje. [7], [8]

Napomenutí lze uložit za kterýkoliv přestupek podle zákona o přestupcích, samozřejmě vždy s přihlédnutím k závažnosti daného přestupku. Jak jsme si již uvedli, může být uloženo společně s jinou sankcí, mimo pokut.

Pokud se jedná o řízení o přestupcích, správní orgán může napomenutí uložit jak v řádném řízení, tak v řízení příkazním. Nelze jej však uložit, pokud je přestupek vyřizován v blokovém řízení, jedinou možnou sankcí, kterou lze zde uložit je pokuta. V blokové řízení můžeme přestupek vyřídit pouze domluvou a od uložení pokuty tak upustit. Samotná domluva nemá povahu sankce. Domluva však nepřichází v úvahu v řádném, ani v příkazním řízení. Blokové řízení se provádí v případě, kdy je přestupek spolehlivě zjištěn, nestačí domluva, v tomto případě se ukládá pokuta. Blokové a příkazní řízení představují speciální formy řízení v oblasti správního trestání. Jejich smyslem je rychlé vyřízení přestupků ve zkráceném řízení, které je méně formální. [1], [7]

V příkazním řízení lze vyřídit nejen přestupky podle zákona o přestupcích, ale i podle jakéhokoliv jiného zákona, v něm se upravují skutkové podstaty přestupků. Základní podmínkou k projednání přestupku v příkazním řízení je spolehlivě zjištěný stav věci, z něhož musí plynout, že obviněný se dopustil přestupku. Druhým předpokladem je, že věc nebyla pro-

jednána v blokovém řízení. Na rozdíl od řádného řízení nelze v příkazním řízení uložit povinnost nahradit náklady řízení. [1], [7]

5.2 Pokuta

Pro oblast přestupků je pokuta nejtýpichtější a převažující sankcí, kterou lze uložit za každý přestupek. Ukládaná pokuta má charakter donucení a ve své podstatě jde o majetkovou správněprávní sankci. Závažnost pokuty je v základu dána její výměrou.

Výše pokut bývá v jednotlivých zákonech stanovena rozdílně. Nejčastěji tak, že zákon vymezuje horní hranici pokuty, ojediněle i hranici spodní. Výše pokuty může být také vymezena jednoznačně, tedy danou částkou. Možností je také tzv. sankční rozpětí, interval, v němž se může ukládaná pokuta pohybovat. Zákon o přestupcích používá ve většině případů horní hranici pokuty nebo sankční interval.¹

Pokuta může být uložena ve zkrácené formě řízení, a to v příkazním nebo blokovém řízení. V blokovém řízení lze tuto sankci uložit, pokud pachatel projeví ochotu pokutu zaplatit, uznává svoji vinu, a vyjadřuje také souhlas s výší pokuty. Bere současně na vědomí, že se proti rozhodnutí nelze odvolat. Nemůže-li pachatel přestupku zaplatit pokutu na místě, vydá se mu blok na pokutu na místě nezaplacenou s poučením, jakým způsobem má pokutu zaplatit. Převzetí bloku potvrzuje pachatel svým podpisem.

Ukládat a vybírat pokuty v blokovém řízení jsou oprávněny správní orgány, v jejichž působnosti je projednávání přestupků, a osoby jimi pověřené. [1], [7]

¹ *Úprava přestupků proti bezpečnosti a plynulosti provozu na pozemních komunikacích*

Novelizace zákona na pozemních komunikacích, která proběhla v roce 2006, se neprojevila jen v zavedení bodového systému, ale dotklo se to také úpravy přestupků proti bezpečnosti a plynulosti provozu na pozemních komunikacích. Přijetím této úpravy se omezilo správní uvážení orgánů, které o těchto přestupcích rozhodují. Sankce byly stanoveny nejen horní hranicí, jako předtím, ale nově také hranicí dolní. Za přestupek se tedy uloží pokuta v daném rozmezí. Omezeno je také možnost uplatnit blokové řízení. Touto úpravou také přibyla v rámci správního řízení k projednání řada případů, které dříve řešila Policie ČR nebo policie městská přímo na místě v blokovém řízení.

5.2.1 Minimální výše pokuty

Uvedení minimální výše pokuty do zákonů umožňuje lepším způsobem, než by tomu bylo pouze při stanovení horní sazby, odlišit závažnost či nebezpečnost jednotlivých typů protiprávních jednání. Podle Krajského soudu v Hradci Králové, na druhé straně však zakotvení minimální hranice vede k omezení možnosti správního orgánu přihlídnout ke konkrétním okolnostem případu, osobě pachatele a k jeho poměrům. [11]

Zákonem stanovená minimální výše pokuty musí být nastavena tak, aby umožňovala alespoň do určité míry zohlednit majetkové a osobní poměry pachatele, a to tak aby uložení pokuty v konkrétním případě nemělo pro pachatele likvidační účinek. [11]

5.2.2 Horní hranice pokuty

Stanovením horní hranice v zákoně o přestupcích je dán správnímu orgánu větší prostor pro správní uvážení v rámci určení výše pokuty. Horní hranice pokut je stanovena u jednotlivých skutkových podstat v zákoně o přestupcích, a také ve zvláštních zákonech, ve kterých jsou obsaženy skutkové podstaty přestupků. Tato hranice je zásadně nepřekročitelná, správní orgán tedy nemůže uložit pokutu vyšší, než stanoví zákon. [7]

Pokud by pokuta u příslušného přestupku nebyla uložena, lze za přestupek uložit pokutu do 1000 Kč podle § 13 zákona o přestupcích. Jinak zákon o přestupcích počítá s pokutami odstupňovanými do 3000, 5000, 10 000, 20 000, 50 000, 100 000 Kč. [12]

Horní hranice pokut jsou stanoveny dvěma způsoby, a to pevně nebo pohyblivě. První způsob je typický pro většinu přestupků uvedených v přestupkovém zákoně. Druhý způsob je použit například u přestupků uvedených v zákoně o katastru nemovitostí. [7]

Vysoké horní hranice pokut jsou typické především pro zvláštní zákony, ve kterých jsou obsaženy skutkové podstaty přestupků. Například v zákoně o bankách jsou horní hranice pokut do 500 000, 1 000 000, až do 50 000 000 Kč. Podobně je tomu i v zákoně o některých opatřeních proti legalizaci vynosů z trestné činnosti a financování terorismu.

U vysoké horní hranice pokut jde také o problém související se zásadou rovnosti, že u typově shodných skutkových podstat by měly být ukládány stejné sankce jak právníckým tak fyzickým osobám. Jak jsme si již uvedli, je možné podle některých zákonů vymezit pokutu až do desítek milionů korun. V praxi je ovšem sporné, zda má vůbec smysl takové pokuty stanovit, vzhledem k tomu, že jejich vymáhání, pokud by byly uloženy právě až v takové

horní výši, by bylo velmi problematické, někdy až nemožné. Další nabízející se otázkou je, zda takové sankce mohou působit odstrašujícím dojmem. [7]

Podle mého názoru odpověď na otázku, zda vysoké sankce odradí od páčání přestupku, bude u každého člověka odlišná. Výše odrazující pokuty bude u každého člověka vnímána jinak, u někoho bude vysoká, u někoho nízká. Každý z nás má stanovenou jakousi subjektivní hodnotu, která je maximální a takovou už by nebyl ochotný zaplatit. Podle toho, jak velká je tato pomyslná hranice, se bude odvíjet naše chování, zda přestupek spáchat, nebo ne. Dalším faktorem, který nám slouží k porovnání, zda je pokuta již vysoká, je výše našeho příjmu. Příjmy každého z nás se také různě odlišují. Například bohatí lidé mohou být ochotni zaplatit i vysokou hranici pokuty, protože podle jejich výše příjmu je tato pokuta neodradí. Zato u lidí, kteří nemají vysoké příjmy, by tato pokuta působila odstrašujícím dojmem.

5.3 Zákaz činnosti

Zákaz činnosti je druhem sankce omezující povahy, jejímž účelem je především bránit pachateli v případném opakování přestupku. Má funkci preventivní a výchovnou. Lze jej uložit samostatně nebo s jinou sankcí, zpravidla však pokutou. Uložením zákazu činnosti se odnímá pachateli možnost vykonávat určité povolání, resp. činnost. Proto zákon o přestupcích kromě obecných podmínek pro ukládání sankcí stanoví ještě zvláštní podmínky pro uložení této sankce. Tyto zvláštní podmínky jsou uvedeny v § 14 zákona o přestupcích. [7], [8]

Zakázána může být činnost, kterou pachatel v době spáčení přestupku vykonává v pracovním, nebo jiném obdobném poměru. Nebo k níž je třeba povolení nebo souhlasu státního orgánu. Činnost, které se zákaz týká, musí být ve výroku rozhodnutí příslušného orgánu, na základě kterého se ukládá tento zákaz, přesně specifikována. [7]

Správní orgán může tuto sankci uložit na dobu uvedenou v příslušném zákoně, maximální délka jsou dva roky. Po uplynutí poloviny doby, na kterou byl vysloven zákaz činnosti, může pachatel žádat o upuštění od výkonu zbytku této sankce. Jedinou podmínkou, která se bude prokazovat, je, že pachatel způsobem svého života prokázal, že další výkon této sankce není potřebný. [2]

Zvláštní úprava také platí, pokud se týče ukládání této sankce mladistvým. Jim lze zákaz činnosti uložit nejdéle na dobu jednoho roku a jen za podmínky, že výkon této sankce nebrání přípravě pachatele na povolání. [7]

Platilo, že úmyslné porušování zákazu činnosti může naplnit skutkovou podstatu trestného činu, za který lze uložit trest odnětí svobody nebo peněžitý trest. V této souvislosti je třeba zmínit novelu trestního zákoníku. S účinností od 1. ledna 2010 vzešel v platnost, s novou podobou, trestní zákoník. Nový zákon uplatňuje dělení trestných činů na přečiny a zločiny.

Přečiny jsou všechny nedbalostní trestné činy a takové úmyslné trestné činy, na něž nový zákon stanoví trest odnětí svobody s horní hranicí trestní sazby do pěti let.

Zločiny jsou pak určeny zbytkovým výčtem. Jsou to všechny trestné činy, které nejsou podle trestního zákona vymezeny jako přečiny. Kategorie zvlášť závažných trestných činů se nahrazuje nově kategorií zvlášť závažných zločinů, jde o takové úmyslné trestné činy, na něž nová úprava zákona stanoví trest odnětí svobody s horní hranicí trestní sazby nejméně deset let. [22]

Vzhledem k nové úpravě, spadá úmyslné porušování zákazu činnosti do kategorie přečinu a naplňuje podstatu maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání podle § 337 odst. 1 písm. a) trestního zákoníku. Porovnáme-li to s předchozím ustanovením, kdy se ukládalo odnětí svobody nebo peněžitý trest, zjistíme, že nově za tento přečin lze uložit jen odnětí svobody. [28]

5.4 Propadnutí věci

Při vyřizování přestupků je propadnutí věci typickou majetkovou sankcí. Účelem je zabránit pachateli přestupku v jeho opakování a dále též odejmout mu prospěch, který případně přestupkem získal. I tuto sankci lze uložit samostatně, obvykle bude ale ukládána společně s jinou sankcí, zpravidla pokutou. Z hlediska této sankce je třeba, aby šlo o hmotný předmět, věc individuálně určenou a samostatnou. Propadnutí věci lze uložit, jestliže věc patří tomu, kdo přestupek spáchal, za podmíněk, že tato věc byla ke spáchání přestupku použita nebo určena, anebo byla přestupkem získána či nabyta za věc přestupkem získanou. [7], [8]

Propadnutí věci je však vyloučeno v případech, kdy je hodnota věci v nápadném nepoměru k povaze přestupku. Vlastníkem propadnuté věci se stává vždy stát. [8]

6 OCHRANNÁ OPATŘENÍ

Kromě sankcí lze uložit i ochranná opatření. Ochranná opatření se nepovažují za sankce. Podstatou ochranných opatření je prevence. Cílem je odstranit nebo alespoň omezit nebezpečí dalšího porušení nebo ohrožení zájmů podle přestupkového zákona. Na rozdíl od sankcí nemají způsobit pachateli újmu. [2], [7]

Ochrannými opatření, které vymezuje zákon o přestupcích, jsou omezující opatření a zabránění věci.

6.1 Omezující opatření

Omezující opatření postihuje pachatele tím, že mu zakazuje navštěvovat určitá veřejně přístupná místa a místnosti po určitou dobu, nejdéle jednoho roku. Těmito místy jsou sportovní nebo kulturní podniky, a místa kde se podávají alkoholické nápoje. Zákaz se vztahuje pouze na provozní dobu, kdy se sportovní nebo kulturní akce koná. Místa, kde se prodávají alkoholické nápoje, může pachatel navštěvovat, pro svou vlastní činnost, pokud se jí netýká dané opatření. Ukládají se pachatelům za přestupky na úseku ochrany před alkoholismem a jinými toxikomaniemi, proti veřejnému pořádku, proti občanskému soužití. Nelze je uložit tomu, kdo potřebuje uvedená místa navštěvovat v souvislosti s výkonem povolání. [2], [7]

V rozhodnutí o přestupku musí správní orgán místa, které nesmí pachatel navštěvovat přesně určit, aby nedošlo k záměně a mohl tak dodržování zákazu kontrolovat. Omezující opatření musí být přiměřené povaze a závažnosti spáchaného přestupku. Při hodnocení závažnosti přestupku se přihlédne k hlediskům uvedeným v § 12 odst. 1 zákona o přestupcích.

Omezující opatření nelze uložit samostatně, ale jen spolu se sankcí. Nelze jej ani uložit pokud se správní orgán rozhodne od uložení sankce upustit. [2], [7]

6.2 Zabránění věci

Pokud nelze uložit propadnutí věci podle § 15 odst. 1 zákona o přestupcích, je možné rozhodnout, že se taková věc zabírá. Základním předpokladem je, že věc náleží pachateli, kterého nelze za přestupek stíhat (např. pro nedostatečný věk, odpovědnost za přestupek zanikla) nebo věc nenáleží pachateli přestupku nebo mu nenáleží zcela (např. je spoluvlastní-

kem). Pro zabrání věci, která pachateli nenáleží nebo jen zcela, je rozhodující pouze vztah této věci ke spáchanému přestupku.

Bez ohledu na to, zda věc pachateli náleží nebo nikoliv, může být zabrána, jen pokud to vyžaduje bezpečnost osob, majetku nebo jiný obecný zájem.

Věc může být zabrána i po uplynutí jednoho roku od spáchání přestupku, kdy již odpovědnost za přestupek zanikla, nejdéle však do dvou let od spáchání přestupku. Vlastníkem věci se stává stát. Stejně jako u propadnutí věci nelze také zabránit věci uložit, je-li hodnota věci v nápadném nepoměru k povaze přestupku. [2], [7] a [12]

7 KRITÉRIA K VÝBĚRU SANKCE

Zákony obvykle stanoví kritéria, jimiž se musí správní orgán při výběru sankce řídit. Rozhodl-li správní orgán o vině, lze sankce uložit za podmínek, které jsou stanoveny v zákoně o přestupcích. Správní orgán se může také rozhodnout od uložení sankce upustit, jestliže k nápravě pachatele postačí samotné projednání přestupku, samozřejmě musí správní orgán přihlídnout ke všem okolnostem případu.

Pokud od sankce neupustí, musí vybrat některý z druhů sankcí. Při určení druhu a výměry sankce správní orgán postupuje podle § 12 zákona o přestupcích, který stanoví, že je třeba přihlídnout k závažnosti přestupku. Hlediska, na jejichž základě se závažnost posuzuje, jsou zejména způsob spáchání přestupku, následky přestupku, okolnosti, za nichž byl přestupek spáchán, dále míra zavinění, pohnutky, osoba pachatele a v neposlední řadě zda a jakým způsobem byl pachatel přestupku postižen v disciplinárním řízení. [7]

V případě způsobu spáchání přestupku se přihlídnou ke druhu jednání, zda jej pachatel spáchal konáním nebo opomenutím. Posuzuje se také povaha jednání a to, zda byly použity ke spáchání přestupku technické prostředky.

Za následek přestupku se rozumí posouzení, zda došlo k porušení nebo jen ohrožení zájmu společnosti. Pokud došlo k porušení zájmu, rozeznáváme poruchu přechodnou nebo trvalou. Rozhodující je také výše škody, která byla přestupkem způsobena.

Okolnosti, za nichž byl přestupek spáchán, členíme na objektivní a subjektivní. Tyto okolnosti pak závažnost přestupku snižují nebo naopak zvyšují. K těm, které závažnost snižují, patří např. to, že pachatel spáchal přestupek v duševním rozrušení, pod vlivem tíživých osobních poměrů nebo pod vlivem závislosti. Naopak závažnost zvyšuje, že byl přestupek páchan po delší dobu, dopustil se více přestupků. [2], [7]

Míra zavinění je dána jeho formou, podle toho rozlišujeme, že úmysl je závažnější než nedbalost, přímý úmysl je závažnější než úmysl nepřímý. Pokud jde o nedbalost, bývá vědomá nedbalost zpravidla závažnější než nedbalost nevědomá. [2]

Pohnutkou nebo-li motivem máme na mysli to, co pachatele vedlo k rozhodnutí přestupek spáchat. Může se jednat o nepřátelství, recesi, osobní zášť, závist. Motiv se může stát okolností přitěžující nebo polehčující. [7]

Osoba pachatele má význam pro hodnocení závažnosti z hlediska jeho chování ve společnosti a z těch okolností, z nichž lze soudit jeho nápravu. Posouzen musí být i postoj pachatele ke spáchanému přestupku, jeho vlastnosti nebo také věk. Důležité budou i majetkové poměry. [7]

Jednání, které je přestupkem, může být zároveň i disciplinárním proviněním, a proto postiženo jak sankcí za přestupek, tak disciplinárním opatřením podle zvláštního předpisu. Pro tento vztah postihu za přestupek a disciplinární delikt neplatí zásada „non bis in idem“. To znamená, že pachatel může být potrestán za týž skutek disciplinárně i mu může být uložena sankce za přestupek. Správní orgán by měl však ke skutečnosti, že byl pachatel již disciplinárně potrestán, přihlédnout a zvolit tak odpovídající druh sankce a její výši. Pokud rozhodne, že disciplinární postih je dostačující věc odloží nebo zastaví řízení, které již bylo zahájeno. [7]

Tento výčet hledisek, ke kterým se přihlíží, je pouze pro příklad, což vyplývá i z použitého slova „zejména“ v § 12 odst. 1. zákona o přestupcích. Nicméně v rozsudku Vrchního soudu v Praze je dáno, že pokud zákon z řady možných hledisek zmiňuje pouze některá, pak je správní orgán vázán k tomu, že právě těmito zákonnými hledisky se musí zabývat vždy (avšak nikoliv pouze jimi). Vedle toho správnímu orgánu je ponecháno uvážit, zda přihlédne ještě k hlediskům dalším, které v zákoně nejsou přímo uvedeny, ale pro projednávaný případ jsou významná. [11]

II. PRAKTICKÁ ČÁST

8 PŘÍSLUŠNOST K ŘÍZENÍ O PŘESTUPCÍCH

Příslušnost k projednávání přestupků je stanovena zákonem o přestupcích i správním řádem a platí pro obecní úřady nebo zvláštní orgány obcí, obecní orgány obcí s rozšířenou pravomocí, dále orgány Policie České republiky, jiné správní orgány podle zvláštních zákonů. Rozlišujeme příslušnost věcnou a místní.

Věcná příslušnost určuje, který správní orgán je povolán ve věci rozhodnout. K řízení věcně příslušný orgán je povinen provést přestupkové řízení a nesmí věc postoupit k projednání a rozhodnutí správnímu orgánu jiné kategorie nebo orgánu vyššího stupně. Věcná příslušnost je závazná nejen pro správní orgán, ale také pro účastníka řízení. Správní orgán musí dodržovat věcnou příslušnost a dojde-li mu podání, o němž není příslušný rozhodnout, postoupí věc bezodkladně usnesením příslušnému orgánu. [1]

Místní příslušnost pak vymezuje rozsah působnosti mezi jednotlivými orgány téhož druhu. K projednání přestupku je pak místně příslušný správní orgán, v jehož územním obvodu byl přestupek spáchán. Pokud by byl přestupek spáchán v cizině státním občanem České republiky anebo cizincem, který má trvalý pobyt na našem území, nebo pokud nelze přesně zjistit místo, kde byl přestupek spáchán, projedná tento přestupek správní orgán, v jehož územním obvodu se pachatel zdržuje nebo pracuje. Místně příslušný orgán může postoupit věc i bez souhlasu účastníků řízení jinému věcně příslušnému správnímu orgánu, v jehož územním obvodu se pachatel zdržuje nebo pracuje. K postoupení může dojít v případě, aby bylo usnadněno projednání přestupku nebo z jiného důležitého důvodu. [1]

8.1 Působnost a pravomoc obcí

Každá obec plní při výkonu své správy určité úkoly. Působnost obce je právě vymezený okruh společenských vztahů, předmět, obsah a rozsah činností, v nichž obec realizuje svoji pravomoc. Pravomocí obce rozumíme souhrn oprávnění, jimiž je obec vybavena a právních povinností, jež jsou obci uloženy k plnění úkolů obce. [8]

Rozlišujeme dva druhy působnosti obcí. První z nich je působnost samostatná. V rámci této působnosti obec spravuje své záležitosti samostatně, přičemž je vázána jen zákony a obecně závaznými právními předpisy. Vedle samostatné působnosti vykonávají obce státní správu, a to v rozsahu a za podmínek daných zákony v rámci působnosti přenesené. Státní správa zde není realizována přímo státem, ale právě prostřednictvím obcí a jejich orgánů. Pro vý-

kon státní správy, tedy přenesené působnosti, jsou obce rozlišeny do tří kategorií. A to na obce tzv. běžné, s běžnými obecními úřady, dále na obce s pověřenými obecními úřady a jako poslední to jsou obce s rozšířenou působností. Projednávání přestupků náleží do oblasti přenesené působnosti. [8]

8.1.1 Obecní úřady a zvláštní orgány obcí

Přenesenou působnost podle zákona o obcích, vykonává obec ve věcech, které stanoví zvláštní zákony. Přestupkový zákon stanoví v § 53 odst. 1 okruh přestupků, které mohou obce projednávat. Jde o přestupky proti pořádku ve státní správě, ve věcech, které jsou jim svěřeny, proti pořádku v územní samosprávě, proti veřejnému pořádku, proti majetku, jakož i přestupky proti občanskému soužití, které nebyly spáchány porušením zvláštních právních předpisů o provozu na pozemních komunikacích, dále přestupky na úseku vyhledávání, ochrany, využívání a dalšího rozvoje přírodních léčivých zdrojů, zdrojů přírodních minerálních vod a lázeňských míst. Zvláštní zákony svěřují obcím projednání přestupků i na úsecích, které nespravují. Např. podle zákona na ochranu zvířat proti týrání. [1]

Pokud orgán obce nezabezpečuje přenesenou působnost, může obec uzavřít podle § 63 odst. 1 zákona o obcích veřejnoprávní smlouvu s jinou obcí, která bude místo této obce přenesenou působnost vykonávat. K uzavření smlouvy je třeba souhlasu krajského úřadu.

Přestupkovou agendu vykonává obecní úřad, který většinou zřizuje příslušný odbor a oddělení. Příslušná k projednávání přestupků může být také komise zřízená radou obce. Tuto komisi může pověřit starosta po projednání s ředitelem krajského úřadu. Mimo to mohou být obcí zřízeny jako zvláštní orgán komise k projednávání přestupků. [1]

8.1.2 Pověřené obecní úřady

Jako pověřený obecní úřad je pro účel výkonu přenesené působnosti označen obecní úřad, který vedle přenesené působnosti ve svém základním rozsahu, vykonává ještě činnost v rozsahu svěřeném zvláštními zákony, a to přenesenou působnost v určeném správním obvodu.

Přestupkovou agendu vykonávají podle ustanovení přestupkového zákona, a to § 53 odst. 1., který vymezuje okruh přestupků. Tento okruh přestupků byl již vyčleněn v předchozí charakteristice obecních úřadů a zvláštních orgánů obcí. [1]

8.1.3 Obecní úřady s rozšířenou pravomocí

Obecní úřady s rozšířenou pravomocí vedle přenesené působnosti ve svém základním rozsahu, a vedle přenesené působnosti jako pověřený obecní úřad, vykonávají přenesenou působnost svěřenou zvláštními zákony v určeném správním obvodu. Tyto správní obvody jsou stanoveny vyhláškou.

Za přestupkovou agendu, kterou vykonávají v rámci přenesené působnosti, projednávají přestupky podle již zmiňovaného § 53 odst. 1 přestupkového zákona a navíc projednávají přestupky ve věcech, které spravují a ostatní přestupky za jiné správní orgány, které k tomu nejsou příslušné. Obecní úřady s rozšířenou působností mohou také uzavřít veřejnoprávní smlouvu, avšak s tím rozdílem, že zde je potřeba souhlasu Ministerstva vnitra.

Dále tyto úřady vyřizují přestupky na úseku školství a výchovy mládeže, podle zákona o přestupcích, přestupky podle zákona o státní památkové péči, o ochraně přírody a krajiny, o státní statistické službě, podle lesního zákona, zákona o cestovních dokladech a o změně zákona o Polici ČR, o myslivosti, o volbách do Parlamentu České republiky, o volbách do zastupitelstev krajů, a o volbách do zastupitelstev obcí. [1]

8.2 Orgány Policie ČR

Orgány Policie ČR projednávají, podle zákona o přestupcích, přestupky na úseku ochrany před alkoholismem a jinými toxikomaniemi. A to takové přestupky, které byly spáchány neoprávněným přechováním omamné nebo psychotropní látky v malém množství pro vlastní potřebu. Kromě toho Policie ČR projednává přestupky, pokud tak stanoví zvláštní právní předpis. Příkladem takového zvláštního zákona je zákon o pobytu cizinců na území České republiky. Věcně příslušné k vyřizování přestupků na úseku bezpečnosti a plynulosti silničního provozu jsou obecní úřady obcí s rozšířenou pravomocí, a to jejich odbor dopravy. [1], [8]

8.3 Jiné správní orgány

Příslušné k projednání jsou i jiné správní orgány. Tyto orgány projednávají přestupky, pokud to stanoví příslušný zákon. Jsou jimi především celní úřady, finanční úřady, úřady práce, katastrální úřady, krajské hygienické stanice, krajské veterinární správy, zeměměřičské a katastrální inspektoráty, Úřad pro ochranu osobních údajů, Ministerstvo financí, a další. [1]

9 STATUTÁRNÍ MĚSTO ZLÍN

Město Zlín má specifické postavení, je městem statutárním. Tato zvláštnost spočívá zejména v tom, že jeho území je rozděleno na městské části. Ve Zlíně je evidováno 16 městských částí, kterými jsou Chlum, Jaroslavice, Klečůvka, Kostelec, Kudlov, Lhotka, Louky, Lužkovice, Malenovice, Mladcová, Prštné, Příluky, Salaš, Štípa, Velíková, Zlín. Město vykonává svou činnost v rámci samostatné a přenesené působnosti.

Pro výkon státní správy jako přenesené působnosti je město Zlín zařazeno do kategorie třetí, jako město s rozšířenou pravomocí. Ve svém obvodu zajišťuje v první řadě následující potřebné agendy, které občané nejčastěji využívají. Patří sem evidence obyvatel, vydávání cestovních a osobních dokladů, řidičských průkazů, technických průkazů, evidence motorových vozidel, živnostenské oprávnění, výplata sociálních dávek, státní správa lesů, myslivosti a rybářství, oblast dopravy a silničního hospodářství a jiné.

Obcemi, které spadají do územního obvodu s rozšířenou pravomocí města Zlín, jsou Bohuslavice u Zlína, Březnice, Březůvky, Dobrkovice, Doubravy, Fryšták, Hostišová, Hřivínův Újezd, Hvozdná, Kaňovice, Karlovice, Kašava, Kelníky, Lhota, Lípa, Lukov, Lukoveček, Machová, Mysločovice, Ostrata, Provodov, Racková, Sazovice, Šarovy, Tečovice, Velký Ořechov, Vlčková, Zlín, Želechovice nad Dřevnicí. [19]

Specifické oproti běžným obcím, nebo městům je také označení příslušných orgánů. U běžných měst se setkáváme se starostou, městským úřadem. Pro statutární město Zlín je to ale primátor, magistrát. Orgány statutárního města Zlína jako města s rozšířenou pravomocí, vykonávají ve vymezených obvodech současně přenesenou působnost jako město s pověřenou působností. Orgány městských částí vykonávají přenesenou působnost, kterou vykonávají orgány běžných obcí. Vztah mezi městem Zlínem a jeho městskými částmi je pak vymezen statutem. [8]

9.1 Magistrát města Zlína

K projednávání přestupků je věcně příslušný Magistrát města Zlína, který má pro tuto činnost zřízeno přestupkové oddělení. Magistrát města je výkonným orgánem, který realizuje činnosti schválené zastupitelstvem a radou města v oblasti jeho samostatné působnosti a vykonává veškerou státní správu, svěřenou obci. Magistrát města Zlína je organizační

jednotka, která je rozčleněna na 22 jednotlivých odborů a jejich oddělení podle druhu vykonávané činnosti.

Přestupkovou agendu vykonává, jak jsme se již zmínili v základní charakteristice obce s rozšířenou pravomocí, podle § 53 přestupkového zákona a podle dalších zákonů. Statutární město Zlín má také uzavřenu veřejnoprávní smlouvu s 25 obcemi, které jsou v jeho obvodu, a nemohou tuto přenesenou působnost vykonávat. S některými obcemi jsou smlouvy uzavřeny na dobu neurčitou, jiné obce mají tuto smlouvu uzavřenu do konce roku 2010. Předmětem smlouvy je výkon přenesené působnosti za příslušnou obec. Na základě této smlouvy jsou pak orgány statutárního města Zlína místně příslušné k řízení o přestupcích. Obce, za které město Zlín vykonává přenesenou působnost, platí paušální částku, která slouží jako plat za projednávání přestupků. Náklady na přestupkové řízení jsou příjmem do rozpočtu statutárního města Zlína, stejně tak výnos z pokut, které jsou tímto městem uloženy.

Každý odbor v rámci Magistrátu města Zlína, má ustanoven příslušné oddělení, do jehož pravomoci patří přestupky z daného úseku. V diplomové práci jsem se zaměřila konkrétně na činnost přestupkového oddělení, které patří pod odbor právní.

9.1.1 Odbor právní

Magistrát města Zlína má ve své struktuře i oddělení přestupkové, které spadá pod odbor právní. Nyní se budeme věnovat charakteristice tohoto odboru, blíže pak přestupkovým oddělením, které je pro projednávání přestupků stěžejní.

Odbor právní v samostatné působnosti zajišťuje oblast právní podle zákona č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), dále oblast veřejných zakázek podle zákona č. 137/2006 Sb., o veřejných zakázkách, ve znění pozdějších předpisů. V rámci odboru působí oddělení právní a veřejných zakázek a oddělení přestupkové. Oddělení právní a veřejných zakázek zajišťuje zejména formálně-právní stránku při zadávání veřejných zakázek, zajišťuje právní pomoc pro Odbor stavební a územního plánování, dále vede agendu obecně prospěšných prací a agendu opatrovnictví ve správních řízeních na zrušení evidenčního údaje o trvalém pobytu. Mimo jiné zajišťuje odesílání oznámení o veřejných zakázkách správci informačního systému o veřejných zakázkách, kterým je Česká pošta, s.p.

10 ODDĚLENÍ PŘESTUPKOVÉ

Přestupkové oddělení ve Zlíně, projednává přestupky proti veřejnému pořádku, přestupky proti občanskému soužití a přestupky proti majetku. Dále je v jeho kompetenci řešit přestupky proti pořádku ve státní správě a v územní samosprávě a přestupky na úseku zbraní a střeliva². Přestupkové oddělení rozhoduje ve správním řízení o návrzích na poskytnutí ochrany pokojného stavu ve smyslu § 5 občanského zákoníku, který říká, že došlo-li ke zřejmému zásahu do pokojného stavu, lze se domáhat ochrany u příslušného orgánu státní správy. Tento orgán pak může předběžně zásah zakázat, nebo uložit, aby byl obnoven stav předešlý. Řízení o této věci je pak vedeno podle správního řádu.

Vyhotovuje zprávy pro potřeby státních orgánů podle zákona o trestním řízení soudním, vede evidenci pohledávek, které vznikly ve správním řízení podle zákona o přestupcích ve stanoveném rozsahu.

Dále je v jejich kompetenci provádět přípravu a samostatný výkon rozhodnutí při vymáhání pokut, pořádkových pokut, nákladů řízení a náhrady škody uložených Městskou policií Zlín a v přestupkovém řízení v souvislosti s projednáváním přestupků podle zákona o přestupcích, v rozsahu stanoveném zákonem o správním řízení, zákona o správě daní a poplatků a podle občanského soudního řádu, v platném znění. V souvislosti s vymáháním pokut, nákladů řízení a náhrad škody využívá služeb soudních exekutorů.

10.1 Projednání přestupků

Podněty o přestupcích, které přestupkové oddělení projednává, přicházejí od samotných občanů, pak se přichozí přestupky projednávají z úřední povinnosti nebo některé z nich pouze na návrh dané osoby. Dále podněty na projednání přestupků přicházejí od Policie ČR nebo v nejčastějších případech od Městské policie Zlín. Ze zákona o přestupcích vyplývá, pokud Policie ČR nebo Městská policie Zlín zjistí, že nejsou příslušní přestupek projednat, postoupí tento přestupek k projednání přestupkovému oddělení. Pokud se jedná o přestup-

² Přestupky fyzických osob na úseku zbraní a střeliva byly k 1. 2. 2009 v přestupkovém zákonu zrušeny a převedeny v jiné podobě do zbrojního zákona. Zde jsou pak vyjmenovány konkrétní přestupky s rozdílnou sazbou pokuty (od 15 000 do 50 000 Kč).

ky, které si blíže charakterizujeme, tedy proti veřejnému pořádku, proti občanskému soužití a okolnosti nasvědčují k tomu, že došlo v důsledku těchto přestupků k ublížení na zdraví, a pokud se jedná o přestupky proti majetku, učiní příslušná policie nezbytná šetření. V důsledku šetření je jejich úkolem zjistit podezřelé osoby ze spáchání přestupku, zajistit nezbytné důkazní prostředky pro pozdější dokazování ve správním řízení. O všech takto zjištěných skutečnostech sepíše policie úřední záznam, který přiloží k oznámení o přestupku. Oznámení učiní nejpozději do 30 dnů od doby, kdy se o přestupku příslušná policie dozví. Po zvážení všech okolností policie buď věc odevzdá k vyřízení na přestupkové oddělení, nebo se věc odloží. K odložení věci dochází v případech, kdy není dáno podezření o přestupku, nelze přestupek projednat, nebo se do jednoho měsíce od doby, kdy se policie o přestupku dozvěděla, nenajdou důkazy o tom, že přestupek spáchala konkrétní osoba. Dojde-li k postoupení věci na přestupkové oddělení, provede se lustrace příchozího spisu, který se pak přidělí oprávněné osobě, která bude přestupek projednávat. Po posouzení spisu se věc, pokud jsou k tomu příslušné důvody, odloží nebo se zahájí řízení.

K zahájení řízení jak jsme si řekli, dochází z úřední povinnosti nebo na návrh samotných občanů. Správní řízení, tedy řízení o přestupcích, je proces, který slouží k posouzení a vyřízení přestupku. V první řadě je toto jednání ústní a neveřejné. V rámci samotného řízení vystupují poškozený, vlastník věci a navrhovatel přestupku. Na základě posouzení důkazů se pak rozhodne a řízení se ukončí z těchto důvodů, a to, když se prokáže, že obviněný není vinen a přestupku se nedopustil, dále se řízení zastaví, pokud nastane situace, která neumožňuje pokračovat v procesu, a v posledním případě je řízení ukončeno vydáním rozhodnutí ve věci, byl-li obviněný z přestupku uznán vinným. Především u přestupků urážky na cti se stává, že se uražený a obviněný z přestupku usmíří, tímto také dochází k ukončení řízení. Pokud se smíření nepovede, pokračuje se dále ve správním řízení.

Nyní se zaměříme na charakteristiku hlavních druhů přestupků, které přestupkové oddělení ve Zlíně projednává. V rámci jejich kompetence to budou přestupky proti veřejnému pořádku, přestupky proti občanskému soužití a přestupky proti majetku.

10.1.1 Přestupky proti veřejnému pořádku

Jedny z přestupků, které přestupkové oddělení ve Zlíně řeší, jsou přestupky proti veřejnému pořádku. Podle přestupkového zákona to jsou přestupky uvedené v § 47 a § 48. Takového přestupku se dopustí ten, kdo neuposlechne výzvy úřední osoby při výkonu její pravomoci,

poruší noční klid, vzbudí veřejné pohoršení, znečistí veřejné prostranství, veřejně přístupný objekt nebo veřejně prospěšné zařízení anebo zanedbá povinnost úklidu veřejného prostranství, dále ten kdo úmyslně zničí, poškodí, znečistí nebo neoprávněně odstraní znamení, pozmění, zakryje nebo přemístí turistickou značku nebo jiné orientační označení, poruší podmínky uložené na ochranu veřejného pořádku při konání veřejných tělovýchovných, sportovních nebo kulturních podniků anebo v místech určených k rekreaci nebo turistice, poškodí nebo neoprávněně zabere veřejné prostranství, veřejně přístupný objekt nebo veřejně prospěšné zařízení, posledním bodem je, že přestupku se dopustí ten, kdo neoprávněně založí skládku nebo odkládá odpadky nebo odpady mimo vyhrazená místa. [12]

Uvedený § 47 se dále rozděluje na § 47a, a § 47b. Do § 47a řadíme přestupky křivého vysvětlení. Policejní orgán v rámci postupu před zahájením trestního stíhání má pravomoc požadovat vysvětlení od fyzických osob, právnických osob a státních orgánů. Toto vysvětlení se požaduje, aby mohl policejní orgán objasnit a prověřit skutečnosti, které nasvědčují tomu, že došlo ke spáchání trestného činu. Osoba, která podává vysvětlení je povinna, kromě podezřelého, vypovídat pravdu a nic nezamlčet. Přestupku se osoba, která má podat vysvětlení, dopustí tím, že při podání vysvětlení o trestném činu, úmyslně uvede nepravdu nebo zamlčí okolnost, která má podstatný význam pro rozhodnutí, které je výsledkem postupu před zahájením trestního stíhání. [12]

Do § 47b patří přestupky, kterých se dopustí ten, kdo odmítne strpět bezúplatné připevnění tabulky s označením ulice nebo jiného veřejného prostranství na své nemovitosti nebo v blízkosti tabulky s označením umístí jiný nápis. Povinnost strpět umístění této tabulky s označením je uvedena v zákoně o obcích. Pokud by pachatelem byla osoba, která je podnikatelem a zároveň vlastníkem nemovitosti, nejedná se o přestupek, ale o správní delikt podle zákona o obcích. Dále se přestupku dopustí ten, kdo úmyslně poškodí, odstraní nebo zakryje tabulku s označením ulice nebo jiného veřejného prostranství, neoznačí budovu čísly popisnými, neudržuje čistotu a pořádek na svém pozemku, nebo na pozemku, který užívá, a to tak že naruší vzhled obce. O tom, jakým popisným, orientačním nebo evidenčním číslem bude budova označena, rozhoduje Magistrát města Zlína. [2], [12]

Posledním z paragrafů, který je zařazen mezi přestupky proti veřejnému pořádku, je § 48. Ustanovení tohoto paragrafu vymezuje obecnou skutkovou podstatu přestupku proti veřejnému pořádku. Ve vztahu ke zmíněnému § 47, který jsme charakterizovali výše, je paragrafem podpůrným. Abychom při rozhodování o přestupku použili tento paragraf, musí být

splněny následující podmínky. Prvním předpokladem je, že musí dojít k porušení povinnosti, která je stanovena zvláštním právním předpisem. Přestupkem není porušení právní povinnosti, která je dána vyhláškou města Zlína, pokud dojde k ohrožení nebo narušení veřejného pořádku. Takové porušení vyhlášky města Zlína na úseku jeho samostatné působnosti je tedy přestupkem proti pořádku ve věcech územní samosprávy.

Druhým předpokladem je, že nejde o přestupek podle § 47. Abychom mohli § 48 použít, musí dojít k tomu, že porušením povinnosti byl ohrožen nebo narušen veřejný pořádek nebo že porušení povinnosti i jinak naplňuje obecné znaky přestupku, které jsou stanoveny v § 2 v zákoně o přestupcích. [12]

Nyní si v tabulce přiblížíme, kolik bylo na přestupkovém oddělení ve Zlíně, za jednotlivé roky v období 2006-2009 projednáno přestupků proti veřejnému pořádku. Tabulka je rozčleněna na přestupky, které vykonali mladiství pachatelé do 18 let, a pachatelé přes 18 let.

Tab. 1. Počet přestupků proti veřejnému pořádku v jednotlivých letech.

Osoba přestupku	Rok 2006			Rok 2007			Rok 2008			Rok 2009		
	§ 47	§ 47b	§ 48	§ 47	§ 47b	§ 48	§ 47	§ 47b	§ 48	§ 47	§ 47b	§ 48
Osoby do 18 let				2		1	1			2		
Osoby přes 18 let	38	7		38	8		70	3		99		
Celkem přestupků	38	7		40	8	1	71	3		101		

Zdroj: přestupkové oddělení Zlín

Celkový počet přestupků za jednotlivá léta je 269. Z toho spáchali 6 přestupků pachatelé ve věku do 18 let, a 263 přestupků pachatelé přes 18 let. Při pohledu do tabulky je zřejmé, že pachatelé, kteří překročili 18 rok věku, se dopouštějí přestupků proti veřejnému pořádku podstatně více než mladiství pachatelé. Podle mého názoru, pokud se jedná např. o rušení nočního klidu, jsou přestupky páčány především v brzkých ranních hodinách, kdy se podnapili návštěvníci barů, restaurací, diskoték vracejí domů. Tím si také vysvětlují, že osoby starší 18 let se v těchto hodinách zdržují více venku. U osob do 18 let se dá předpokládat, že jsou více hlídáni rodiči a pokud vyrazí za zábavou, musí být doma do půlnoci, záleží však na toleranci rodičů. Navíc se osobám do 18 let nesmí podávat v restauracích alkohol. Při porovnání jednotlivých paragrafů, které jsou uvedeny v tabulce, lze zjistit, že nejvíce dochází k přestupkům, které vymezuje § 47. Zanedbatelné jsou pak přestupky podle § 47b

a k přestupkům projednávaným podle § 48 nedošlo vůbec. Po sečtení jednotlivých let, zjistíme, že počet spáchaných přestupků v této oblasti má stoupající tendenci. V roce 2006 bylo spácháno celkem 45 přestupků, v následujícím roce 49, poté došlo k malému vzrůstu na 74, a v roce 2009 byl tento počet 101 přestupků.

10.1.2 Přestupky proti občanskému soužití

Druhou skupinou přestupků, které přestupkové oddělení projednává, jsou přestupky proti občanskému soužití. Přestupku v této kategorii se dopustí ten, kdo jinému ublíží na cti tím, že ho urazí nebo vydá v posměch (§ 49 písm. a) PřesZ). Do této skupiny patří i pomluva, která spočívá v tom, že některá osoba sdělí určitou věc osobě jiné, za předpokladu, že takový údaj je nepravdivý nebo je sice pravdivý, ale má povahu skandalizující, pomlouvačnou. Pro to, abychom zařadili pomluvu do kategorie přestupku urážky na cti, je rozhodující, zda je jen urážkou nebo zesměšněním. Jinak může naplnit skutkovou podstatu přestupku narušení občanského soužití hrubým jednáním. Pomluva může být i trestným činem podle § 184 trestního zákoníku³.

Dále se přestupku dopustí ten, kdo jinému z nedbalosti ublíží na zdraví (§ 49 písm. b) PřesZ). Nedbalostní ublížení je přestupkem, pokud nejde o trestný čin ublížení na zdraví z nedbalosti podle trestního zákoníku.

Úmyslné narušení občanského soužití vyhrožováním újmou na zdraví, drobným ublížením na zdraví, nepravdivým obviněním z přestupku, schválnostmi nebo jiným hrubým jednáním, je také přestupkem podle § 49 písm. c) PřesZ.

Přestupkem podle téhož paragrafu písm. d) se dopustí ten, kdo omezuje či znemožňuje příslušníku národnostní menšiny výkon práv těchto příslušníků. Do národnostní menšiny patří občané České republiky, kteří jsou od ostatních občanů odlišní zpravidla etnickým původem, jazykem, kulturou a tradicemi, a chtějí být považováni za členy této menšiny.

³ § 184 Pomluva (1) Kdo o jiném sdělí nepravdivý údaj, který je způsobilý značnou měrou ohrozit jeho vážnost u spoluobčanů, zejména poškodit jej v zaměstnání, narušit jeho rodinné vztahy nebo způsobit mu jinou vážnou újmu, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok.

Přestupku se dopustí dále ten, kdo působí jinému újmu pro jeho příslušnost k národnostní menšině nebo pro jeho etnický původ, jeho rasu, barvu pleti, pohlaví, sexuální orientaci, jazyk, víru nebo náboženství, pro jeho politické nebo jiné smýšlení, členství nebo činnost v politických stranách nebo politických hnutích, odborových organizacích nebo jiných sdruženích, pro jeho sociální původ, majetek, rod, zdravotní stav anebo pro jeho manželský nebo rodinný stav (§ 49 písm. e) PřesZ). [12]

I pro přestupky proti občanskému soužití, které spadají do kompetence přestupkového oddělení, si ukážeme, kolik bylo spácháno přestupků za jednotlivé roky ve stejném období jako v předchozím případě, tedy 2006-2009. Pro lepší přehlednost sestavíme pro každý rok vlastní tabulku.

Tab. 2. Počet přestupků proti občanskému soužití v roce 2006.

Osoba přestupku	Rok 2006					Celkem
	§ 49 1/a	§ 49 1/b	§ 49 1/c	§ 49 1/d	§ 49 1/e	
Osoby do 18 let			2			2
Osoby přes 18 let	6	1	128			135
Celkem přestupků	6	1	130			137

Zdroj: přestupkové oddělení Zlín

Tab. 3. Počet přestupků proti občanskému soužití v roce 2007.

Osoba přestupku	Rok 2007					Celkem
	§ 49 1/a	§ 49 1/b	§ 49 1/c	§ 49 1/d	§ 49 1/e	
Osoby do 18 let		1	12			13
Osoby přes 18 let	31	6	177			214
Celkem přestupků	31	7	189			227

Zdroj: přestupkové oddělení Zlín

Tab. 4. Počet přestupků proti občanskému soužití v roce 2008.

Osoba přestupku	Rok 2008					Celkem
	§ 49 1/a	§ 49 1/b	§ 49 1/c	§ 49 1/d	§ 49 1/e	
Osoby do 18 let			10			10
Osoby přes 18 let	45	1	286			332
Celkem přestupků	45	1	296			342

Zdroj: přestupkové oddělení Zlín

Tab. 5. Počet přestupků proti občanskému soužití v roce 2009.

Osoba přestupku	Rok 2009					Celkem
	§ 49 1/a	§ 49 1/b	§ 49 1/c	§ 49 1/d	§ 49 1/e	
Osoby do 18 let	3		15			18
Osoby přes 18 let	48	4	251			303
Celkem přestupků	51	4	266			321

Zdroj: přestupkové oddělení Zlín

Počet přestupků, které byly spáchány za období 2006-2009, je celkem 1027. Při srovnání s přestupky proti veřejnému pořádku, je to o 758 přestupků více. Opět se nám ukazuje, že osoby starší 18 let se přestupků dopouštějí podstatně více. Nejčastěji vyskytujícím se přestupkem je přestupek podle odst. 1 písm. c) zákona o přestupcích. Který charakterizuje úmyslné narušování občanského soužití vyhrožováním újmou na zdraví, drobným ublížením na zdraví, nepravdivým obviněním z přestupku, schválnostmi nebo jiným hrubým jednáním. Tohoto přestupku se dopouštějí osoby ve věku 20-35 let i více. Nejčastěji tyto osoby jednájí v podnapilém stavu.

10.1.3 Přestupky proti majetku

Posledním z hlavních projednávaných přestupků jsou přestupky proti majetku. Přestupky proti majetku jsou v přestupkovém zákoně začleněny pod § 50. Tento pak vymezuje tři skutkové podstaty pro naplnění přestupku. Podle odst. 1 písm. a), kterým je chráněn každý majetek před jeho úmyslným poškozením, se dopustí přestupku ten, kdo způsobí škodu na cizím majetku krádeží, zpronevěrou, podvodem nebo zničením či poškozením věci z cizího majetku, nebo se o takové jednání pokusí. Výše způsobené škody je pak základním kritériem pro rozlišení přestupku a trestného činu, ne však kritériem jediným.

Druhá skutková podstata této skupiny přestupků je uvedena pod písmenem b), který říká, kdo úmyslně neoprávněně užívá cizí majetek nebo si присvojí cizí věc nálezem nebo jiným způsobem bez svolení oprávněné osoby, dopustí se přestupku.

Podle písm. c) se pak přestupku dopustí ten, kdo úmyslně ukryje nebo na sebe nebo někoho jiného převede věc, která byla získána přestupkem, který spáchala jiná osoba, nebo to, co za takovou věc bylo opatřeno. V tomto ustanovení je vymezena skutková podstata podílnictví. Pachatelem je tedy vždy jiná osoba než, ten, kdo věc přestupkem získal. [12]

Tab. 6. Počet přestupků proti majetku v jednotlivých letech.

Osoba přestupku	Rok 2006			Rok 2007			Rok 2008			Rok 2009		
	§ 50 1/a	§ 50 1/b	§ 50 1/c	§ 50 1/a	§ 50 1/b	§ 50 1/c	§ 50 1/a	§ 50 1/b	§ 50 1/c	§ 50 1/a	§ 50 1/b	§ 50 1/c
Osoby do 18 let	6			24	2		30	3		17	1	1
Osoby přes 18 let	127	4	1	154	18		421	14		470	14	1
Celkem přestupků	133	4	1	178	20		451	17		487	15	2

Zdroj: přestupkové oddělení Zlín

Přestupků proti majetku je nejvíce ze všech zde uváděných druhů přestupků. Za období 2006-2009 se jich projednalo celkem 1308. Z celkového počtu se pachatelé do 18 let dopustili celkem 84 přestupků, pachatelé přes 18 let se dopustili celkem 1224 přestupků. V roce 2006 se projednalo celkem 138 přestupků, v roce následujícím 198 přestupků, o rok později 468 přestupků, což je vzrůst až o 270 přestupků, v roce 2009 to bylo 504 přestupků. Nejčastěji páchanými byly přestupky, kterých se pachatelé dopustí tím, že úmyslně způsobí škodu na cizím majetku krádeží, zpronevěrou, podvodem nebo zničením či poškozením věci z takového majetku, nebo se o takové jednání pokusí. I v této kategorii přestupků vedou osoby ve věku přes 18 let. Důvodem k tomuto jednání jsou především jejich majetkové poměry, jedná se většinou o osoby asociální a bez trvalého pobytu, kteří si tímto způsobem chtějí opatřit finanční prostředky. Obecně platí pro všechny tři uvedené druhy přestupků, že se páchaní přestupků dopouštějí pachatelé ve věku 20-40 let. Mladistvých pachatelů je oproti dospělým málo.

Již jsme si přiblížili některé oblasti přestupků, které přestupkové oddělení ve Zlíně projednává. Nyní se zaměříme na ukládané sankce podle zákona o přestupcích u nejčastějších přestupků z oblasti veřejného pořádku, občanského soužití a majetku.

10.2 Sankce za přestupky

Za každý spáchaný přestupek by měl být pachatel potrestán. Sankce je následkem za jeho protiprávní chování a představuje pro pachatele určitou újmu. Ve většině případů je to újma majetková, kdy má pachatel zaplatit stanovenou pokutu nebo je mu věc zabráná. V každé sankci se odráží i její funkce. Uložená sankce slouží jako prostředek ochrany společnosti před protiprávním jednáním, dále je její funkcí potrestat pachatele, který přestupek spáchal

a zabránit mu v dalším porušování právních norem. Účelem každé uložené sankce je tedy omezit páčání protiprávní činnosti, působit preventivně na pachatele, aby se mu v jeho jednání nejen zabránilo, ale také aby se do budoucna této činnosti vyvaroval. Potrestáním pachatelů, kteří se dopustí některého z přestupků, se sleduje také působení na ostatní, aby se takového jednání vůbec nedopouštěli.

Sankce za spáchaný přestupek je uložena podle příslušného zákona. Přestupkové oddělení ukládá sankce podle zákona o přestupcích a jiných zvláštních zákonů, pokud sankce za přestupky stanovují. V případě, že tyto jiné zvláštní zákony ustanovení o sankcích nemají, použije se zákon o přestupcích. Podle zákona o přestupcích má přestupkové oddělení možnost udělit napomenutí, pokutu, zákaz činnosti, propadnutí věci.

Pro uložení konkrétního typu sankce je vždy nutné přihlídnout k základním zásadám, které byly charakterizovány již v teoretické části. Zákon o přestupcích pak vymezuje základní podmínky pro uložení příslušného druhu sankce a také výměru sankce.

Pokud tomu nasvědčují okolnosti, lze od uložení sankce upustit, jestliže k nápravě pachatele bude stačit samotné projednání přestupku. Neuložení žádné sankce přestupkové oddělení dříve využívalo, v poslední době však této možnosti nevyužívá. Je to proto, aby se zajistil pořádek a chránil veřejný zájem před lidmi, kteří se dopouští protiprávního jednání a toto porušují. Samotného projednání a upuštění od sankce se užívalo v případech, kdy šlo o přestupek, ale povaha jednání byla taková, že se jednalo o přestupek mírný. Dle zkušeností přestupkového oddělení, nepoužili možnosti upuštění od sankce zhruba 9-10 let.

10.3 Základní zásady správního řízení a správní uvážení

Přestupkové oddělení při výkonu své činnosti je vázáno zásadou zákonnosti, kdy se o uložení druhu sankce, její výměry a posouzení konkrétního případu, rozhoduje podle zákona o přestupcích nebo jiných zvláštních předpisů. Pro dodržení zásady individualizace posuzuje všechny okolnosti, za kterých došlo ke spáchaní přestupku, a osobu pachatele.

Při výběru sankce se na přestupkovém oddělení uplatňuje také možnost správního uvážení, kdy má nejen volbu určit druh sankce při rozhodování o konkrétním přestupku, ale také zvolit si vyšší pokuty, kterou pachateli uloží. V souvislosti s rozhodováním je třeba dodržovat také jednu ze zásad, konkrétně zásadu předvídatelnosti rozhodnutí. Zde je třeba dodržet, aby v obdobných případech, byla uložena pachatelům obdobná sankce. Proto, aby bylo

možné tuto zásadu v praxi aplikovat, má přestupkové oddělení stanoveno limity v jakých případech, a jakou sankci uložit, případně výši, dále vychází ze svých zkušeností, jednotlivé případy konzultují pověřené osoby mezi sebou, ale i s Městskou policií Zlín, podle povahy spisu. Neznamená to však, že by musela být vždy za stejné chování uložena pachateli stejná sankce jako tomu předchozímu. Vždy přihlíží ke všem skutečnostem a taky k tomu, kolik činů pachatel spáchal.

10.4 Druhy sankcí

Zákon o přestupcích v § 11 vymezuje jednotlivé druhy sankcí, které lze za přestupek uložit. Jednotlivé sankce jsou odstupňovány od nejmírnější sankce. Vymezené sankce lze uložit každou z nich samostatně nebo spolu s jinou sankcí. Výjimkou je však napomenutí, které nelze uložit spolu s pokutou. [2] Je pak na dalším posouzení jaký druh sankce se použije, nebo jaká kombinace podle konkrétního přestupku, aby byl co nejlépe naplněn účel sankce, která je uložena a zároveň postihovala závažnost spáchaného přestupku. Přejdeme k nyní k jednotlivým sankcím.

10.4.1 Napomenutí

Napomenutí je ve výčtu druhů sankcí uvedeno jako první, to znamená, že se jedná o nejmírnější sankci, kterou lze za přestupek uložit podle zákona o přestupcích. Podmínky k uložení tohoto druhu sankce nijak tento zákon nevymezuje, jen pouze to, že spolu s napomenutím nelze uložit pokutu. Pokud je napomenutí uloženo, jeho hlavní funkcí působit především preventivně, výchovně, protože se od pachatele nevyžaduje žádná jiná povinnost.

Přestupkové oddělení používá tuto sankci spíše samostatně a ukládá jej většinou za přestupky na úseku zbraní a střeliva. U přestupků proti veřejnému pořádku, občanskému soužití nebo majetku se tato sankce spíše nevyužívá, jen výjimečně. Pokud přestupkové oddělení rozhodne o uložení napomenutí, bývá to, s přihlédnutím podle povahy přestupku, u méně závažných přestupků. Sankci napomenutí využívá přestupkové oddělení spíše u osob starších kolem důchodového věku.

Napomenutí lze uložit v příkazním i samotném správním řízení. Pokud se jedná o řízení blokové nelze tuto sankci uložit. V blokovém řízení lze přestupek projednat domluvou, a pokud je v daném případě dostačující, od uložení pokuty se upustí. Domluva v tomto případě

není napomenutím. Počet uložených napomenutí v jednotlivých řízeních si shrneme v tabulce.

Tab. 7. Počet uložených napomenutí v jednotlivých letech podle typu řízení.

Vyřízeno napomenutím	2006	2007	2008	2009	Celkem
V příkazním řízení	9	22	17	11	59
Ve správním řízení	5	1	1		7
Celkem přestupků	14	23	18	11	66

Zdroj: přestupkové oddělení Zlín

Častější forma, kdy je napomenutí uloženo, je příkazní řízení. V příkazním řízení bylo za období 2006-2009 uloženo celkem 59 napomenutí, což je o 52 více než v běžném správním řízení. Oproti správnímu řízení je toto řízení rychlejší a méně administrativně náročné. V příkazním řízení nelze projednat přestupky, které spáchaly mladistvé osoby.

10.4.2 Pokuta

Pokud se spáchaný přestupek nevyřídí napomenutím, nejčastější z ostatních možností je uložení pokuty. Pokuta je tedy nejběžnější ukládanou sankcí i z pohledu přestupkového oddělení, jak si ukážeme později v tabulce. Uložená pokuta je prostředkem donucení, aby se svého jednání pachatel nedopouštěl. Zároveň má hrozba pokuty působit i na ostatní, aby se protiprávního jednání vůbec nedopouštěli. Výše ukládaných pokut je stanovena většinou u jednotlivých skupin přestupků. Pokud zde výše pokuty chybí, nebo se pokuta neukládá podle zvláštního zákona, platí, že za přestupek podle zákona o přestupcích lze uložit 1000 Kč. Výše pokuty je také stanovena v rámci intervalu, ve kterém se může pokuta pohybovat. Při rozhodování o konkrétní výši pokuty se na oddělení přihlíží k několika hlediskům, které pomohou při jejím určení. Posuzuje se závažnost přestupku, u které se hodnotí různá kritéria jako je osoba pachatele, jeho jednání, zda je přestupek spáchán poprvé nebo již opakovaným jednáním, okolnosti za kterých byl přestupek spáchán, dále je to míra nebezpečnosti pachatele a další. Přestupkové oddělení však neváhá využít ani horních hranic pokut. Pokuty ve výši horní hranice se nejvíce z námi charakterizovaných tří skupin přestupků nejvíce ukládají za přestupky proti majetku. Nyní je však větší prostor pro uložení vyšších pokut i u přestupků proti veřejnému pořádku a občanskému soužití v souvislosti se změnou jejich výše v zákoně o přestupcích.

Nyní si na nejčastějších přestupcích proti veřejnému pořádku, proti občanskému soužití a majetku ukážeme, jakou výši pokuty lze za ně uložit.

Za přestupky proti veřejnému pořádku lze uložit různé výše sankce podle jednotlivé skutkové podstaty, kterou spáchaný přestupek naplnil. Které jednání naplňuje znaky tohoto přestupku, jsme si již přiblížili v základní charakteristice oblastí přestupků. Za přestupek podle § 47 zákona o přestupcích lze uložit pokutu ve výši do 5000 Kč, do 20 000 Kč, do 3000 Kč, a pokutu do 50 000 Kč. [12] Před novelizací zákona o předstupcích bylo možno za tyto přestupky uložit pokutu do 1000 Kč, do 3000 Kč a do 50 000 Kč s ohledem na podstatu přestupku. Novelizovaný zákon o přestupcích nabyl účinnosti od 1. dubna 2009, kdy již byla možnost udělit vyšší sankci. S přihlédnutím k dříve platným výším pokut, ukládalo přestupkové oddělení pokuty nejčastěji ve výši 500 - 3000 Kč. V průměru by se dalo říci, že za celou skupinu přestupků v oblasti veřejného pořádku byly uloženy pokuty ve výši 1000-1500 Kč.

Mezi nejčastější přestupky, které oddělení projednává v této skupině, patří přestupek podle písm. a) zmíněného § 47, který vymezuje neuposlechnutí výzvy úřední osoby při výkonu její pravomoci. Mezi konkrétní jednání, které se u těchto přestupků vyskytuje, patří neprokázání totožnosti pachatele, nezanechání protiprávního jednání na výzvu policisty, nebo to, že osoba neopustí místo šetření, kde byl přestupek spáchán. Zde je výše pokuty do 5000 Kč.

Druhým nejčastěji projednávaným přestupkem je porušení nočního klidu. Na oddělení jsou projednávány většinou případy, kdy lidé hlasitě pokřikují v době nočního klidu na ulicích, nejčastěji, v místech kolem diskoték, nebo když se z některého nočního podniku vracejí. Můžeme si zde uvést příklad Městské policie ve Zlíně, kdy dva mladíci ve věku 19 a 21 let, v době nočního klidu vesele a hlasitě pokřikovali na své kamarády, kteří byli od nich vzdáleni asi 50 metrů. Po různých poznámkách, že jim nebude nikdo bránit v jejich chování, se mladíci nakonec zklidnili a pro tentokrát vyvázli jen s domluvou. Dalším porušováním nočního klidu bývá pouštění hlasité hudby v bytech, kdy lidé pořádají různé oslavy a posezení s přáteli. Těchto případů bývá méně než zmíněného rušení nočního klidu na ulicích, především kvůli toleranci některých sousedů, kteří jejich chování většinou tolerují nebo je napomenou osobně.

Doba nočního klidu byla dříve stanovena ve vyhlášce č. 13/1977 Sb. Dnes si záležitosti veřejného pořádku a doby nočního klidu řeší obce samy, prostřednictvím svých obecně závaz-

ných vyhlášek. Statutární město Zlín ve své vyhlášce 4/V/2004 o zabezpečení místních záležitostí veřejného pořádku, stanovuje dobu nočního klidu od 22 hodin do 6 hodin. [26] V předchozí úpravě zákona o přestupcích šlo za tento přestupek uložit pokutu do 1000 Kč. Nynější platná úprava dovoluje za tento přestupek uložit pokutu do 5000 Kč. Na základě jednání s ředitelem Městské policie Zlín a tajemnicí Statutárního města Zlína vzešla dohoda, v souvislosti s podněty občanů, že přestupkové oddělení bude za porušení nočního klidu ukládat pokuty vyšší. Došlo k tomu také kvůli záměru zvýšit prevenci před tímto jednáním. Oddělení si stanovilo pravidla za jaké jednání a jaké částky se budou za toto chování ukládat. Vyšší pokuty mají sloužit jako prostředek donucení vyvarovat se do budoucna takovému jednání, které ohrožuje veřejný pořádek.

Přestupek buzení veřejného pohoršení je jeden z velmi často se vyskytujících, ale většinou jej nelze projednat. Do tohoto druhu přestupků patří většinou stížnosti na bezdomovce, kteří svým chováním obtěžují kolemjdoucí na zastávkách, v parcích. Pro naplnění skutkové podstaty tohoto činu musí být naplněn nejenom skutek sám, ale musí být tento přestupek páchan před více než dvěma současně přítomnými osobami a tyto osoby musí být tímto jednáním pohoršeny. Přivolaní strážníci sepíší zápis, ale pokuta se neukládá, případ se odloží, protože v naprosté většině případů nejsou alespoň některé dvě osoby, které by tento přestupek potvrdily. V tomto případě lze uložit pokutu do 5000 Kč.

Za přestupky proti občanskému soužití § 49 lze uložit pokutu do 5000 Kč, u dalších přestupků pak pokutu do 20 000 Kč. [12] Dřívější zákon o přestupcích vymezoval pokuty do 1000 Kč, do 3000 Kč, a do 5000 Kč. Do roku 2009 ukládalo přestupkové oddělení pokuty v různém rozpětí. V souvislosti s tím, že bylo možno u nejčastějších přestupků, které se vyskytovaly, uložit pokutu do 1000 Kč nebo do 3000 Kč, nebyl zde až tak velký rozsah pro ukládání rozdílných výší. Nyní je zde daleko větší možnost uložit pokuty vyšší a zohlednit tak okolnosti přestupku.

Mezi nejčastější přestupky v oblasti občanského soužití, jak nám ukazuje i dříve zmíněná tabulka přestupků, patří úmyslné narušování občanského soužití podle písm. c), jenž k němu dochází vyhrožováním újmou na zdraví, drobným ublížením na zdraví, nepravdivým obviněním z přestupku, schválnostmi nebo jiným hrubým jednáním, ale ne takové, které je zde již uvedeno. Patří sem především výhrůžky zabitím, uškrcením, zbitím, různé agresivní chování spojené s vulgárními nadávkami, fyzické napadání kolemjdoucích na nádraží, napadání způsobující drobná poranění, jako je házení pivní sklenicí, ohrožování nožem, údery do obličeje.

Objevuje se i nepravdivé obvinění z přestupku, které se objevuje především z pomsty, schválně, dále se vyskytují schválnosti především jako sousedské spory. Řeší se také slovní napadání ve formě zasílání sms zpráv, které jsou urážející ale opakované a tím obtěžující. Tento čin je postižitelný pokutou do 20 000 Kč.

Ne tak časté jako předchozí přestupek je i ublížení na cti urážkou nebo posměchem. Tento přestupek nelze projednat z úřední povinnosti, ale pouze na návrh dotčené osoby. Na návrh se také projednává zmíněný přestupek podle písm. c) a také podle písm. b), kde se jedná o ublížení na zdraví z nedbalosti, avšak zde platí, že by přestupek musel být spáchán mezi osobami blízkými. Návrh je možno podat do 3 měsíců ode dne kdy se navrhovatel o přestupku dozvěděl na přestupkové oddělení. Pokud přestupek ublížení na cti pojednává Policie ČR, pošle na přestupkové oddělení příslušný spis, aby jej příslušná odpovědná osoba projednala. V tomto případě se pošle dotčené osobě vzor návrhu, aby jej podala. Většinou se přestupek odloží, kvůli nepodání návrhu. Návrhy za tento přestupek podávají většinou lidé s vysokoškolským vzděláním, kteří jsou vulgární urážkou velmi dotčeni a nepřejí si být takto nazýváni. Přestupek urážky na cti lze postihnout pokutou do 5000 Kč.

Poslední skupinou, na které si ukážeme nejčastěji projednávané přestupky, jsou *přestupky proti majetku* § 50. Za tyto přestupky lze uložit pokutu do 15 000 Kč. [12]

Nejčastěji projednávaným je přestupek podle písm. a), který vymezuje úmyslné způsobení škody na cizím majetku krádeží, zpronevěrou, podvodem nebo zničením či poškozením věci z takového majetku, nebo pokus o takové jednání. Projednávají se především krádeže v supermarketech, obchodních domech. Mezi odcizené zboží patří především různé značkové oblečení, parfémy a jiné drogistické zboží, dále hlavně alkoholické nápoje a cigarety. Dochází také k poškozování zaparkovaných automobilů, vyskytl se také případ, kdy se tři pachatelé pokusili odvézt pokácené dřevo ze stromů, které spadají pod městskou zeleň. Jsou to dále různá podvodná jednání, především za účelem vylákání hotovosti.

Méně častým, ale vyskytujícím se přestupkem je pak úmyslné neoprávněné užívání cizí věci nebo si takovou věc přisvojí pachatel nálezem nebo jinak bez svolení oprávněné osoby. Zde se řadí především nalezení a přisvojení si mobilních telefonů. Za přisvojení si takovéto věci nálezem ukládá přestupkové oddělení většinou pokutu 500 Kč. Pro oddělení jsou pokuty z přestupků proti majetku těmi, které je nejméně možné od pachatelů vymocet. Někteří lidé se domnívají, že když věc naleznou, mohou si ji nechat. Kdo ztracenou věc nalezne je však

povinen ji vrátit majiteli věci, pokud je mu znám, nebo věc odevzdat na Magistrát města Zlína. Výše škody způsobená takovýmto činem proti majetku je základním kritériem pro rozlišení přestupku od trestných činů. V případě přestupku musí jít o škodu méně než 5000 Kč.

Pokuta může být uložena, jak vidíme v tabulce, jak v blokovém, v příkazním i ve správním řízení. Nejvíce využívaným je taktéž řízení příkazní, kdy bylo celkem uloženo 897 pokut. V blokové řízení bylo uloženo celkem 384 pokut. Výše pokuty pro blokové a příkazní řízení je stanovena v § 13 zákona o přestupcích.

Tab. 8. Počet uložených pokut v jednotlivých letech podle typu řízení.

Vyřízeno pokutou	2006	2007	2008	2009	Celkem
V blokovém řízení	31	75	117	161	384
V příkazním řízení	87	133	286	391	897
Ve správním řízení	53	81	88	70	292
Celkem přestupků	171	289	491	622	1573

Zdroj: přestupkové oddělení Zlín

V blokovém řízení lze uložit pokutu do výše 1000 Kč, pokud však v jiném ustanovení zákona o přestupcích není uvedena pokuta jiná, nebo tak nedovoluje zvláštní zákon. Zvláštní ustanovení se týká mladistvých pachatelů, kterým v blokovém řízení nelze uložit pokutu vyšší než 500 Kč. Pokutu až 1000 Kč jim lze uložit, pokud v blokovém řízení dovoluje zákon o přestupcích nebo zvláštní zákon uložit pokutu vyšší než 1000 Kč. Blokové řízení je zkrácenou formou řízení a umožňuje tak projednat přestupek rychleji a přímo na místě. Využívá se toho u méně závažných přestupků. Blokového řízení nelze využít při projednávání přestupků na návrh tedy proti občanskému soužití, konkrétně urážky na cti, dále též přestupky proti občanskému soužití a přestupky proti majetku, avšak pokud k jejich spáchání došlo mezi osobami blízkými.

Pokutové bloky vydává Ministerstvo financí ČR, přestupkové oddělení užívá většinou bloky v nominální hodnotě 500, 1000 Kč. Rozlišujeme tedy bloky s nominální hodnotou, a pokud pachatel nemůže zaplatit pokutu na místě, vydá se mu blok na pokutu na místě nezaplacenou. Zde má pak možnost pokutu zaplatit do 15 dnů. Pokud přestupek řeší strážníci Městské policie Zlín přímo na místě, často u většiny přestupků neuloží blokovou pokutu hned na místě, ale přistupuje se k tomu, že se věc projedná přes Magistrát města Zlína, přestupkové oddělení, v příkazním řízení. Je to z toho důvodu, že zde přes blokové řízení, je mož-

nost sankce do 1000 Kč. V příkazním řízení je výše pokuty vyšší a to až 4000 Kč. V příkazním řízení lze uložit buď pokutu, nebo napomenutí. Pokud se některá z postižených osob domáhá náhrady způsobené škody, v případě příkazního řízení nelze tento nárok projednat.

10.4.3 Pořádková pokuta

Zvláštním druhem je pořádková pokuta, která slouží k odstranění zbytečných průtahů v projednání spáchaného přestupku a zahájení řízení. Pořádková pokuta, kterou lze uložit před zahájením řízení, je stanovena v § 60 zákona o přestupcích, který říká, že každý je povinen podat nezbytné vysvětlení k prověření oznámení o přestupku. Tomu, kdo se bez závažných důvodů nedostaví na výzvu k projednání přestupku na přestupkové oddělení, stejně tak i když bezdůvodně odepře vysvětlení, se ukládá pořádková pokuta až do výše 5000 Kč. Pořádková pokuta je na oddělení ukládána osobám, které ztěžují a protahují projednání přestupku, tím, že se nedostaví na oddělení k podání vysvětlení o přestupku. Pokud se nedostaví poprvé, např. zapomenou, nebývá sankce uložena. Pokud se však nedostaví ani opakovaně, přihlídně se k jejich jednání a uloží oddělení pořádkovou pokutu, většinou ve výši od 200 do 1000 Kč. Nyní se využívá, že se nechají předvolané osoby předvést policii.

Po zahájení řízení lze obviněnému z přestupku nebo svědkům ukládat pořádkové pokuty až do výše 50 000 Kč, pokud závažně ztěžuje postup řízení tím, že se bez omluvy nedostaví na předvolání, nebo tím, že navzdory předchozímu napomenutí ruší pořádek nebo neuposlechne pokynu úřední osoby (§ 62 správního řádu - zákon o přestupcích zde nemá speciální úpravu). [20]

10.4.4 Zákaz činnosti

Zákaz činnosti přestupkové oddělení za přestupky v jejich kompetenci neukládá z toho důvodu, že sankci zákaz činnosti lze uložit jen za přestupky ve zvláštní části zákona o přestupcích nebo jiném zákoně. Jsou jimi přestupky proti bezpečnosti a plynulosti silničního provozu, ostatní přestupky na úseku dopravy a přestupky na úseku silničního hospodářství, přestupky na úseku podnikání, přestupky na úseku zdravotnictví, přestupky na úseku ochrany před alkoholismem a jinými toxikomaniemi, posledními jsou přestupky na úseku zemědělství, myslivosti a rybářství. V rámci nejčastějších přestupků, uděluje zákaz činnosti především odbor občansko-správní a jeho příslušné oddělení dopravních přestupků a řídicí-

ských průkazů. Konkrétně tento zákaz činnosti spočívá v zákazu řízení motorových vozidel. Oddělení dopravních přestupků ukládá tento zákaz činnosti za některé dopravní přestupky, které přesně stanovuje zákon o přestupcích. Z pohledu oddělení se zákaz činnosti nejčastěji ukládá za přestupek řízení motorového vozidla po požití alkoholických nápojů nebo užití jiných návykových látek. Za rok 2009 bylo těchto přestupků 280. Zákaz činnosti, tedy řízení motorových vozidel je také udělen při dovršení 12 bodů, které řidič získá za drobné přestupky podle bodového systému.

10.4.5 Propadnutí věci

Propadnutí věci přestupkové oddělení uložilo v roce 2009 pouze jednou, v roce 2008 tuto sankci udělilo dvakrát, a v předchozích letech 2007 a 2006 tuto sankci neudělilo vůbec. Jedná se tedy o velice málo až skoro vůbec využívanou sankci na úseku přestupků, které patří do kompetence tohoto oddělení. Pokud je propadnutí věci uděleno bývá to především u přestupků na úseku zbraní a střeliva, kde se jedná o zbraně, určené ke spáchání přestupku nebo byly k přestupku použity. U přestupků proti majetku se propadnutí věci vztahuje na věci, které pachatelé odcizili v obchodních domech, supermarketech. Může se jednat také o peníze, které pachatel získal prodejem věci získané přestupkem. Ve výroku rozhodnutí musí správní orgán přesně označit věc tak, aby nemohlo dojít k záměně s jinou věcí a aby nebylo pochyb, co je předmětem rozhodnutí.

10.5 Ochranná opatření

Ochranná opatření nejsou sankcemi, jejich podstatou je prevence. Do ochranných opatření patří omezující opatření a zabránění věci. V roce 2009 uložili na oddělení pouze jedno zabránění věci, omezující opatření se v tomto roce neuložilo vůbec. Zato v roce 2008 byla uložena dvě omezující opatření a zabránění věci nebylo využito vůbec. Za rok 2007 a 2006 nebylo ani jedno z ochranných opatření vůbec uloženo. Z toho vyplývá, že přestupkové oddělení ochranná opatření prakticky vůbec neukládá a této možnosti využívá opravdu jen velice málo i přesto, že omezující opatření lze uložit za přestupky proti veřejnému pořádku a za přestupky proti občanskému soužití, které jsou v jejich kompetenci. Omezující opatření spočívá v zákazu navštěvovat určená veřejně přístupná místa a místnosti, kde se podávají alkoholické nápoje nebo se konají veřejné tělovýchovné, sportovní nebo kulturní akce. Dříve se této možnosti využívalo u některých osob, kterým se uložilo omezující opatření

ve smyslu zákazu navštěvovat fotbalová utkání. Lidé, kteří ohlašují přestupek v rámci veřejného pořádku nebo občanského soužití, si většinou přejí uložit omezující opatření, aby pachatelům omezili možnost vcházet do jejich domu nebo chodit před jejich dům. V těchto případech ale omezující opatření uložit nejde, protože to nevyplývá z povahy ustanovení § 17 zákona o přestupcích.

Každá z ukládaných sankcí jako je napomenutí, pokuta, zákaz činnosti, ale i propadnutí věci má svůj vlastní význam a funkci, proto se rozhodnutí pro jednu z možných druhů sankcí odvíjí od všech okolností přestupku. Pokud se jedná o napomenutí, řekli jsme si, že je to nejmírnější druh sankce ze všech. Ukládá se obecně pachatelům, kteří svůj přestupek spáchali poprvé, není nijak vážný svou povahou, nebo se této sankce využívá např. u starších osob. Zde nám napomenutí vystupuje jako preventivní opatření, kterým se má pachatel potrestat za svůj přestupek, aby pro příště věděl, že se dopustil protiprávního jednání, kterého by se dopouštět příště neměl. Napomenutí bych tedy označila jako formu varování, že naše jednání není správné, ale zároveň i potrestáním, abychom byli poučeni a příště se takového jednání nedopouštěli. Starším osobám je sankce napomenutí ukládána z důvodu, že se jedná většinou o jejich prvotní jednání a s přihlédnutím i k věku jsou také tyto lidé rozumní a neočekává se od nich, že by své jednání příště opakovali, v takovém případě je napomenutí sankcí dostačující. Osobně bych zvolila napomenutí vždy jako první formu potrestání. Mělo by to na pachatele zapůsobit pozitivně, výchovně a motivovat je to k tomu, aby příště své jednání neopakovali. Pokud nebude napomenutí účinné a pachatel bude přestupky páchat dál, přistoupí se k sankci přísnější, nejčastěji pokutě.

Pokuta je tedy ukládána za přestupky, kdy chceme pachatele potrestat za jeho jednání. Je to již výraznější sankce, která zasahuje do financí pachatele. Jak se říká, za chyby se platí, a pokud nechceme platit i příště, nebudeme své jednání opakovat. V případě, že bude uložena pokuta vyšší, pro pachatele, který nemá tolik finančních prostředků, to bude jistě znamenat dostatečný trest k tomu, aby se takového jednání příště nedopouštěl. Pokuta však nepůsobí na všechny stejně. Pro některé bohaté osoby pokuta neplatí a nepůsobí ani preventivně, tedy, že by jej již samotné uložení této sankce odradilo a ani mu to nijak nebrání v dalším porušení právních norem. Obecně by se dalo říci, že když člověk zaplatí pokutu, bývá to pro něj vyřízená věc a rád na celou situaci zapomene. Proto se stává, že lidé svá jednání opakují.

Sankce, které jsou pachatelům ukládány, nepůsobí pouze jen na ně, ale také na ostatní osoby v jejich okolí. Pokud se lidé dovědí, že byla pachateli uložena příslušná sankce, popřípadě i o její výši, mají na paměti, že by za porušení právních norem byli také sankcionováni a mělo by to na ně působit výchovným dojmem. Zda bude mít uložená sankce pro pachatele jak preventivní, tak i odstrašující vliv, je tedy odlišné u každého z nás.

10.6 Výběr sankce

Je-li rozhodnuto o vině pachatele, a nebylo rozhodnuto o upuštění od sankce, má přestupkové oddělení možnost uložit několik druhů sankcí, a aby se mohli správně rozhodnout, musí přihlídnout k několika hlediskům, které odůvodní výběr konkrétní sankce.

V případě výběru konkrétní sankce nebo výměry pokuty, přestupkové oddělení při svém rozhodování přihlíží k závažnosti přestupku. Jak je předmětné jednání závažné, se posoudí podle § 12, který vyjmenovává některá hlediska, které je třeba brát v úvahu. Pokud byla pachateli prokázána vina, důležitou roli pro výběr sankce hraje např. jeho jednání, zda přestupek spáchal opakovaně nebo poprvé, zvláště hrubým jednáním, hodnotí se výše škody, kterou přestupkem spáchal, hodnota odcizeného zboží, nebezpečnost pachatele, rozhodující je také to, jestli se pachatel k přestupku doznal, svého činu litoval nebo se sám rozhodl způsobenou škodu uhradit. Rozhodující je také samotný postoj pachatele k jednání o přestupku, zda je ochoten celou věc projednat v klidu bez projevu nepřiměřených emocí nebo naopak jedná v hněvu, vulgárně či jinak hrubě. Stává se také, že obviněný z přestupku i jeho svědkové při jednání dokonce lžou a podávají křivou výpověď. Pokud není prokázáno, že tento čin obviněný nespáchal, jsou pak příslušní svědci obviněni za přestupek křivého vysvětlení, za to, že uvedli nepravdu o spáchaném přestupku. Za křivé vysvětlení pak hrozí pokuta do výše 50 000 Kč.

Některé z prokázaných skutečností o spáchaném přestupku a osobě pachatele pak mohou ovlivnit výši pokuty. Je pak na správním uvážení, jaká pokuta bude uložena. Pokud jsou okolnosti pro pachatele polehčující, tedy doznal se viny, spáchal přestupek poprvé, jedná se o nezávažný čin a jiné, je možno rozhodnout o pokutě nízké. Je třeba přihlídnout k tomu, aby příliš nízká pokuta pachatele nepovzbudila k dalšímu protiprávnímu jednání, než aby jej od tohoto chování odradila. Naopak pokud se jedná o okolnosti pro pachatele přitěžující, výše pokuty se pohybuje v horní hranici. Při učení pokuty by se také mělo přihlídnout

k platebním možnostem pachatele. Zda je přihlédnutí k majetkovým poměrům využíváno a v jaké míře, bude předmětem dalšího tématu v této praktické části.

10.7 Rozhodnutí o přestupku

Výsledkem a závěrem celého řízení o přestupku je rozhodnutí. Rozhodnutím se zakládají, mění nebo ruší práva nebo povinnosti jmenovitě určených osob. Každé rozhodnutí musí mít řádné obsahové a formální náležitosti, které upravují příslušné právní předpisy nebo správní řád. Správní řád vymezuje tři obsahové části, jako je výroková část, odůvodnění, poučení účastníků. Zákon o přestupcích stanovuje, že výrok rozhodnutí o přestupku, jímž je obviněný z přestupku uznán vinným, musí obsahovat mimo jiné i výstižný popis skutku, který tvoří podstatu přestupku.

V odůvodnění se vždy stručně, konkrétně, jasně a srozumitelně uvedou důvody výroku. Součástí odůvodnění jsou i podklady pro vydání rozhodnutí, úvahy, které rozhodovaly při hodnocení podkladů a při výkladu právních norem. Odůvodnění má také obsahovat i argumentaci toho proč přestupkové oddělení volilo konkrétní sankci a zdůvodnění výše částky. Oddělení dopravních přestupků má od nadřízených příkázáno, že v případě odůvodnění přestupku se musí přesně vyjádřit ke každému znaku závažnosti, který je dán v § 12 zákona o přestupcích.

Součástí rozhodnutí je i poučení o opravném prostředku. Obsahuje údaje, zda je rozhodnutí konečné, či je možné se proti němu odvolat. Odvolací lhůta je 15 dnů ode dne oznámení rozhodnutí a odvolat je možné až poté co bylo rozhodnutí vydáno. Osoba, která byla účastníkem, ale rozhodnutí jí nebylo správním orgánem oznámeno, může podat odvolání do 30 dnů ode dne, kdy se o vydání rozhodnutí a řešení otázky, jež byla předmětem rozhodování, dozvěděla, nejpozději však do 1 roku ode dne, kdy bylo rozhodnutí oznámeno posledního z účastníků. Rozhodnutí je platné, jakmile je doručeno nebo ústně vyhlášeno. Platnost je rozhodujícím předpokladem pro to, že rozhodnutí nabývá právní moci, účinnosti a vykonatelnosti. Jakmile již není možnost rozhodnutí změnit nebo zrušit, má právní moc. Účinnost rozhodnutí, je jeho schopnost vyvolávat zamýšlené důsledky navenek. To znamená, že pachatel musí zaplatit uloženou pokutu, nebo splnit jinou povinnost. Pokud obviněný nezplatí pokutu, která mu byla uložena, může být pokuta vymáhána prostřednictvím donucovacích prostředků, které má oddělení k dispozici. [1]

11 VYMÁHÁNÍ POKUT

Přestupkové oddělení vymáhá pokuty, které byly osobám uloženy buď na základě rozhodnutí po ukončení řízení, kde se k uložení pokutě vymáhají i stanovené náklady na řízení, nebo příkazem. Ve většině případů vyřizuje a vymáhá pokuty z přestupků, které byly předány od Městské policie ve Zlíně. Nebo se vymáhají pokuty, které byly uloženy v rámci blokového řízení, kde byl osobě vydán blok na pokutu na místě nezaplacenou. Každá osoba má pak možnost uloženu pokutu do 15 dnů dobrovolně zaplatit. Jinak se rozhodnutí stává vykonatelné a uložená pokuta vymahatelnou. Vykonatelné je rozhodnutí v případě, kdy se proti němu již nelze odvolat a současně pokud již uplynula lhůta k zaplacení pokuty.

V praxi platí, že uloženu pokutu zaplatí a ve stanovené lhůtě nebo hned na místě osoby, které uznaly své provinění za přestupek a chtějí zaplatit dobrovolně. Najdou se případy i těch, kteří uloženu pokutu chtějí zaplatit, avšak mezitím se odstěhují nebo zapomenou a doba na dobrovolné zaplacení uplyne. Po zjištění dluhu někteří z těchto osob pak sami přijdou a pokutu uhradí. Více nastávají situace opačné, že uloženu pokutu lidé nechtějí zaplatit a neplatí, proto se z nich tato částka musí vymoct. Správní exekuce, tedy donucení ke splnění povinnosti zaplatit pokutu, která nebyla dobrovolně zaplacená, je v dnešní době nepostradatelnou součástí činnosti přestupkového oddělení.

Způsob a provádění exekuce se řídí obecně správním řádem, pro vymáhání peněžitých plnění, jako jsou pokuty za přestupek, náhrady škody a náhrady nákladů řízení a vymáhání pořádkových pokut se použije zákon č. 337/1992 Sb., o správě daní a poplatků. Přestupkové oddělení se může podle vlastního uvážení obrátit s návrhem na nařízení a provedené exekuce i na soud nebo soudního exekutora. V takovém případě se exekuční titul předá na odbor právní, který příslušný titul úředně ověří. S jeho svolením se pak věc předá exekutorovi, se kterým oddělení na základě dohody spolupracuje. Exekutor pak jedná se soudem, aby ho danou věcí pověřil. Prvotní snahou přestupkového oddělení je, aby pokuty vymohlo od dlužníků samo. Pokud dlužníci řádně platí, není důvod k předání věci, pokud však dlužníci platí a pak se rozhodnou dluhy již nesplácet, ani nemají snahu domluvit se na splátkách, předávají se tyto případy exekutorovi.

11.1 Exekuce na peněžitá plnění

Je povinností přestupkového oddělení, na základě evidence dlužníků, osobám, které nezaplatily pokutu ve stanovené lhůtě, zaslat výzvu, aby tak učinily v náhradní lhůtě, která je nejméně 8 dní. Výzva se doručuje do vlastních rukou. Přestupkové oddělení stanovuje tuto dobu na 8 dní. Se zahájením exekučního výkonu se musí počkat až do uplynutí této lhůty, v níž má dlužník možnost pokutu zaplatit. Pokud tak neučiní, je současně ve výzvě upozorněn na to, že po uplynutí této náhradní lhůty se přikročí k vymáhání jeho nezaplacené částky. Proti výzvě je možnost odvolání ke Krajskému úřadu ve Zlíně, a to ve lhůtě 15 dnů. Krajský úřad pak o odvolání rozhodne formou rozhodnutí. Pokud hrozí nebezpečí, že účel vymáhání bude zmařen, lze vymáhat neprodleně na základě exekučního příkazu. Samotná exekuce se provádí vydáním exekučního příkazu. Pokud je příkazem uložena dlužníkovi povinnost zaplatit pokutu, lze podat námitku do 15 dnů. O námitkách rozhoduje přestupkové oddělení, v případě, že exekuci navrhlo. Pokud byla exekuce zahájena neprodleně, pokud hrozilo nebezpečí, že účel vymáhání bude zmařen, je připuštěno odvolání. [1]

Přestupkové oddělení nebo exekutor mají čtyři možnosti, jak pokutu z neposlušných dlužníků vymoct, a to vydáním exekučního příkazu k provedení exekuce na příkázání pohledávky z účtu na peněžní prostředky u peněžního ústavu, srážkou ze mzdy, z důchodu, ze stipendia, dále má možnost vydat exekuční příkaz na prodej movitých věcí nebo nemovitostí.

11.1.1 Příkázání pohledávky z účtu

Pokud je zvolena možnost příkázání pohledávky z účtu, je provedena odepsáním dlužné částky z bankovního účtu dlužníka. Přestupkové oddělení hledá u bank, jestli u nich dlužník nemá zřízeno konto. Banky pak na písemné vyžádání jsou povinny poskytnout čísla účtů, stav peněžních prostředků na účtu a jejich pohybu bez souhlasu klienta. Pokud se zjistí, že dlužník má příslušný bankovní účet, vydá se příkaz, kterým se peněžnímu ústavu (bance, spořitelně) nařídí, aby odepsal z účtu dlužníka vymáhanou částku plus, pokud jsou dány, exekuční náklady a úrok z prodlení a připsal tuto částku na účet Magistrátu města Zlína. Druhou možností je získat údaje o účtu dlužníka u finančního úřadu. V tomto případě má finanční úřad možnost poskytnout informace získané v daňovém řízení pracovníkům přestupkového oddělení v rámci prováděného výkonu exekuce. Pokud přestupkové oddělení nezjistí potřebné informace o bankovním spojení, nebo dlužník nemá bankovní účet, může

vymáhat peněžité plnění soudní exekutor. V praxi přestupkového oddělení je možnost exekuce na bankovní účet spíše málo využívanou z důvodu, že oblast přestupků, která je v jejich kompetenci, zmíněné přestupky proti veřejnému pořádku, občanskému soužití a přestupky proti majetku, páchají v opravdu velké většině, osoby, které jsou asociální, nemají žádné finanční prostředky natož tak účet v bance. To platí zejména pro předstupky proti majetku.

11.1.2 Srážky ze mzdy

Pokud pachatel přestupku uvede zaměstnavatele, u kterého pracuje, má přestupkové oddělení možnost využít zaměstnavatele, aby ze mzdy dlužníka prováděl srážky ze mzdy. Srážky ze mzdy se provádějí z čisté mzdy. Dlužníkovi však musí zůstat základní částka, kterou vymezuje nařízení vlády č. 595/2006 Sb. Tímto nařízením se základní nezabavitelná částka váže na výši životního minima. Částka životního minima je dána podle zákona č. 110/2006 Sb., o životním minimu. V exekučním příkaze se plátcí mzdy nařídí, aby ode dne doručení příkazu prováděl srážky ze mzdy dlužníka, postupně až do výše pohledávky. Každý, kdo přijímá danou osobu do zaměstnání, je povinen si od něj vyžádat potvrzení o tom, kde naposledy pracoval a také o tom, zda nemá rozhodnutím nařízeny srážky ze mzdy. Pokud se tedy dlužník rozhodl změnit zaměstnání, nový zaměstnavatel po zjištění těchto skutečností, to co nejdříve oznámí tomu orgánu, který exekuci nařídil. Nejen zaměstnavatel, ale i dlužník má svou povinnost oznámit do jednoho týdne na přestupkové oddělení, které nařídilo exekuci, že u uvedeného zaměstnavatele nepracuje. A současně v této lhůtě musí uvést zaměstnavatele nového. Pokud dlužníkovi vyplácí mzdu více zaměstnavatelů, vztahuje se exekuční příkaz na všechny jeho mzdy. [1]

Ze zkušeností přestupkového oddělení je exekuce srážkou ze mzdy mnohdy neúspěšná, protože dlužníci, páchající přestupky, vůbec nepracují. Anebo je jejich čistá mzda tak malá, že jim nelze srazit nic z důvodu, že jim musí zůstat nezabavitelné minimum. Není ani výjimkou, že dlužník má u svého zaměstnavatele více příkazů k exekuci. Mohou být od přestupkového oddělení Zlín, které vydalo více příkazů za spáchané jiné přestupky nebo od dalšího jiného úřadu. Při více dluzích se stanoví pořadí podle data přijetí exekučního příkazu nebo usnesení soudu, pokud nemusí být některé příkazy vyřízeny přednostně. Přednostní pohledávky se tak dostanou před ty ostatní, i když by dorazily zaměstnavateli později. Proto se

musí počkat až do doby, kdy přijde řada na proplacení pokut, které vydalo přestupkové oddělení za jejich přestupky.

11.1.3 Výkon rozhodnutí prodejem movitých věcí

Vypořádat dlužnou částku za přestupky lze také výkonem rozhodnutí prodejem movitých věcí. Dlužníkovi však nesmí být odebrány věci, které potřebuje k uspokojování svých potřeb a své rodiny nebo ke splnění svých pracovních povinností a podnikání, jiných věcí, jejichž prodání by bylo v rozporu s dobrými mravy. Jedná se zejména o oděvy, obvyklé vybavení domácnosti, snubní prsten, zdravotnické potřeby, léky, které dlužník potřebuje kvůli své nemoci nebo tělesné vadě. Pokud jde o hotovost, kterou má dlužník doma, musí se mu nechat peníze do částky dvojnásobku životního minima jednotlivce, která činí 6 252 Kč. [29] V nařízení se dlužníkovi zakáže, aby nakládal s věcmi, které jsou v jeho bytě nebo jinde uskladněny. Pokud dlužník není při samotném výkonu přítomen, pošle se mu nařízení výkonu rozhodnutí spolu s vyrozuměním, že byl proveden soupis movitých věcí a které to byly. Tento druh exekuce provádí za přestupkové oddělení soudní exekutor, se kterým toto oddělení na základě dohody spolupracuje. Při mobiliární exekuci, tedy zajišťování věcí dlužníka před jejich dražbou, má exekutor právo si sjednat přístup do nemovitosti, kterou dlužník obývá. A to dokonce i bez přítomnosti samotného dlužníka nebo policie.

Exekutor je oprávněn i k provedení osobní prohlídky osoby dlužníka, prohledat byt a jiné místnosti, které užívá a ve kterých má své věci. Věci, které může dlužník používat, se uvedou v soupisu jednotlivě s přiděleným pořadovým číslem a stručným popisem. Pokud již byly věci označeny předtím jiným exekutorem nebo státním orgánem, taktéž je tato skutečnost vyznačena do soupisu. Součástí soupisu je také popis zjištěným majetkových poměrů dlužníka, osobních a rodinných poměrů. Pokud exekutor naleznе u dlužníka více než je dvojnásobek životního minima, jsou tyto peníze zabrány a budou použity na zaplacení dlužné částky. Výkon rozhodnutí se může týkat věcí ve společném jmění manželů. Pokud se na místě jednoznačně prokáže, že jde o majetek jiné osoby bydlící ve společném bytě a nikoliv dlužníkův, exekutor takové věci nesmí odvést. O exekučním úkonu se sepíše protokol, který obsahuje náležitosti jako je označení správního orgánu, místo a čas a předmět jednání, jména a příjmení osob, které se úkonu zúčastnily, stručný popis průběhu úkonu a další. Tento protokol je sepsán ihned na místě po skončení úkonu. [1]

Věci, které byly zabaveny z exekuce, se prodávají v dražbě. Před dražbou se koná prohlídka dražených věcí. Nejnižší vyvolávací cena činí jednu třetinu odhadní nebo úředně stanovené ceny. Dlužník ani jeho manžel nebo manželka nesmějí věci dražit. Příslušná dražená věc je přiklepnuta tomu, kdo učiní nejvyšší nabídku. Osoba, která si věc vydraží, ji musí hned na místě zaplatit a stává se tak jejím vlastníkem. Dražba končí, jakmile je prodáno tolik věcí, že výtěžek z nich stačí na proplacení dlužné částky. Věci, které se neprodaly, budou nabídnuty v další dražbě. Pokud se ani v opětovné dražbě nenajde někdo, kdo si věci koupí, může tyto věci za jednu třetinu odhadní nebo úředně stanovené ceny získat Magistrát města Zlína. Nebude-li o tyto věci mít magistrát zájem, jsou vyloučeny ze spisu a vrátí se zpět dlužníkovi. Jestliže se vydraží tolik peněz, že je převyšena dlužná částka, dostane tento rozdíl dlužník. Může se stát, že exekutor sepíše takové věci, které mají pro dlužníka zvláštní význam a nebude o ně chtít přijít a stane se pak, že do dražby raději dluh zaplatí.

11.1.4 Exekuční výkon prodejem nemovitosti

Během doby, kdy je částka vymáhána, ale dlužník nemá peníze na její zaplacení, se může čas od času stát, že dlužník zdědí nebo jinak získá nemovitost. Výkon rozhodnutí prodejem nemovitosti se řídí podle příslušných ustanovení občanského soudního řádu. Exekuci prodejem nemovitosti neuskutečňuje samo přestupkové oddělení, ale i pro tuto oblast výkonu svěří věc soudnímu exekutorovi, se kterým spolupracuje. Výkon prodejem nemovitosti může být nařízen na nemovitost, která je ve vlastnictví dlužníka, což musí být také doloženo. O návrhu na exekuci nemovitosti je vyrozuměn katastrální úřad. Nařízení výkonu rozhodnutí se vztahuje na nemovitost se všemi jejími součástmi a příslušenstvím. To platí i o movitých věcech, které jsou příslušenstvím nemovitosti. Dlužníkovi je zakázáno, aby nemovitost prodal nebo s ní jinak nakládal. Do 15 dnů musí dlužník uvést osoby, které mají na nemovitost předkupní právo, pokud tak neučiní, odpovídá za škodu, kterou těmto osobám způsobí. Po právní moci exekučního příkazu je nemovitost oceněna a vydražena. Vydražená částka je pak použita k zaplacení dluhu. [1]

11.2 Posečkání platby pokuty a odklad výkonu rozhodnutí

Výkon rozhodnutí může být na žádost dlužníka odložen. Bez žádosti dlužníka může být výkon odložen, pokud se šetří okolnosti, které jsou rozhodující pro částečné nebo úplné zrušení výkonu rozhodnutí. Výkon je odložen na základě žádosti o posečkání s placením

pokuty, pokud by zaplacení pokuty bylo pro dlužníka spojeno s vážnou újmou nebo nemůže-li dlužník zaplatit celou pokutu najednou. Je však na dlužníkovi, aby předložil podklady, kterými dokáže, že nemá peníze na zaplacení. Přestupkové oddělení zahájí řízení o žádosti, pokud dlužník zaplatí správní poplatek ve výši 400 Kč. Povolení posečkání platby může být vázáno na splnění daných podmínek např. zaplacení do daného termínu, dlužník je také upozorněn, že za celou dobu posečkání zaplatí úrok z odložené částky. Tento úrok se nepředepíše, pokud činí méně než 50 Kč. Na posečkání platby pokuty a na odklad výkonu rozhodnutí není právní nárok.

Výjimkou je, když se dlužník domáhá u Krajského soudu ve Zlíně o upuštění nebo snížení trestu. V tomto případě pokud dlužník podá žádost o odložení výkonu rozhodnutí, přestupkové oddělení mu vyhoví a odloží výkon napadeného pravomocného rozhodnutí. Vyčká se do doby, než soud rozhodne. Soud může rozhodnout o zamítnutí žaloby nebo přezkoumávané rozhodnutí zruší. Dojde-li soud k závěru, že uložená pokuta za přestupek je zjevně nepřiměřená, může rozhodnutí změnit a výši pokuty v něm snížit nebo vydá nové rozhodnutí, ve kterém od uložené sankce upustí.

11.3 Povolení splátek

Výkon rozhodnutí může být také odložen, žádá-li dlužník o splátky. Žádosti o splátky jsou častým způsobem, jak chtějí dlužníci pokutu zaplatit. Ve většině případů vychází přestupkové oddělení těmito návrhy o splátky vstříc. Povolení na splátky je ovšem vázáno na doložení skutečností z jakých důvodů žádá dlužník o splátky, např. malý příjem. Na základě těchto doložených skutečností se přestupkové oddělení samo rozhodne, zda povolení udělí. Na povolení splátek není právní nárok. Základní podmínkou přijetí žádosti o povolení splátek je zaplacení poplatku 400 Kč. Pokud tedy dlužník nezaplatí tento poplatek, nemůže být o rozhodnutí o splátkách vydáno. V povolení splátek určí přestupkové oddělení podmínky plateb jednotlivých měsíčních splátek, výši měsíční platby, den, ke kterému se má platba uskutečnit, datum první a poslední splátky. Za dobu splácení zaplatí dlužník příslušný úrok. Tento úrok se nepředepíše, pokud činí méně než 50 Kč. Doba, na kterou se povolují splátky, je u každého různá s ohledem na všechny okolnosti. Maximální lhůta, kterou oddělení dovoluje je 5 let. V praxi se stává, že osoba, která si vyřídí splátkový kalendář, chvíli poctivě platí, ale pak po nějaké době platit přestane, proto se v podmínkách uvádí, že pokud dlužník nedodrží lhůty pro zaplacení splátek, bude to pro něj znamenat pozbytí těchto vý-

hod a dlužná částka pak bude splatná najednou. V případě nezaplacení této částky se pak využije možnosti exekučního výkonu.

11.4 Prominutí pokuty

Zákon o správě daní a poplatků dovoluje také dluh prominout. Přestupkové oddělení může zcela nebo zčásti prominout dlužnou částku, pokud by vymáháním této částky vážně ohrozili dlužníka na jeho výživě nebo jiných osob, které jsou odkázány na jeho výživu. Rozhodnutí o prominutí dlužné částky platí jen po tu dobu, po kterou platí podmínky, pro které tak oddělení rozhodlo. Pokud již podmínky pominuly, vydá oddělení nové rozhodnutí a současně stanoví lhůtu pro zaplacení dlužné pokuty. Proti tomuto rozhodnutí je přípustné odvolání, které má odkladný účinek. Prominutí pokuty může být vázáno i na podmínky, zejména na povinnost úhrady části pokuty ve stanovené lhůtě. Proti rozhodnutí o prominutí pokuty není přípustné odvolání.

11.5 Odpis pro nedobytnost

Jestliže jsou všechny snahy o vymození pokuty od dlužníka marné, odepíše přestupkové oddělení, na základě vlastního podnětu, dlužnou pokutu pro nedobytnost. Za nedobytnou se považuje dlužná pokuta, která byla bezvýsledně vymáhána, nebo by její vymáhání nevedlo k žádnému výsledku nebo pokud by náklady na řízení převýšily výtěžek z vymožené pokuty. Stejně tak se postupuje, není-li sice pokuta nedobytná, avšak její vymáhání je spojeno se zvláštními a nepoměrnými obtížemi. Odpis pro nedobytnost je bohužel opravdu velmi častý. Většinou podle zkušeností přestupkového oddělení jsou zcela nedobytné pokuty od osob, které páchají přestupky stále dokola a dlužné částky neplatí. Důvodem je jejich majetková situace, tito lidé nepracují, nikde nebydlí, nemají žádný jiný majetek, který by mohl být exekučním výkonem zabrán a prodán. Takto končí většina pokut za přestupky proti majetku. Pokud je dlužná pokuta odepsána pro nedobytnost, dlužník se o této skutečnosti nevyrozumí, jeho dluh však trvá dále, dokud není promlčena doba na jeho vymození.

Právo vybrat a vymáhat uloženou pokutu se promlčuje po šesti letech po roce, ve kterém se stala dlužná pokuta splatnou. Tedy po roce, v němž marně uběhla lhůta, stanovená v rozhodnutí, v jaké měla být pokuta uhrazena. V případě, kdy je proveden některý úkon směřující k řešení, tedy vybrání, zajištění nebo vymození pokuty, se promlčecí lhůta přerušuje.

je a začíná běžet lhůta nová. Tato nová promlčecí lhůta začíná běžet až po uplynutí kalendářního roku, ve kterém byl dlužník o tomto úkonu vyrozuměn. Takové nedoplatky lze vymáhat nejpozději do dvaceti let počítaných od konce roku, ve kterém se stala dlužná pokuta splatnou. Zde však tvoří výjimku pokuty zajišťované na movitých věcech, zde se nemůže zástavní právo promlčet, pokud má oddělen zástavu v držení. Je-li zaplacení pokuty zajištěno zástavním právem na nemovitost a to zápisem v příslušné evidenci, nelze po tomto zápisu do třiceti let uplatnit promlčení.

12 ÚSPĚŠNOST VYMÁHÁNÍ POKUT ZA PŘESTUPKY

Vymáhání nezaplacených pokut je čím dál tím větší problém. Podle zkušeností přestupkového oddělení uhradí své dluhy dobrovolně pouze malá část osob. Pokud ani po obdržení výzvy a ve stanovené lhůtě svůj dluh neuhradí, hledají pracovníci přestupkového oddělení jejich bankovní účty, ze kterých se pak dluh strhává. Vzhledem k tomu, že je komplikované zjistit zaměstnavatele dlužníka, pokud tedy vůbec pracuje, srážky ze mzdy jsou velmi málo kdy možné. Pokud by chtěly pracovníci přestupkového oddělení využít srážky z bankovního nebo jiného účtu, dohledání peněžních prostředků na účtech je také ne jednoduché vzhledem k tomu, že existuje několik druhů bank, spořitelen a jiných fondů. Když se nepodaří zjistit účty dlužníka, vyřizuje tyto dlužníky většinou exekutor, se kterým oddělení spolupracuje. V některých případech se stane, že dlužník na své dluhy zapomene a zaplatí až tehdy, když dostane obsílku od exekutora. Vymáhání dluhů exekutorem je úspěšnější, protože má více pravomocí, než když situaci s dlužníkem řeší samo oddělení. Exekutor má možnost zjistit si údaje o majetku dlužníka, jeho peněžních prostředcích, banky, pojišťovny, soudy, obce, a jiné subjekty jsou povinny poskytnout potřebné informace. Exekutor je navíc oprávněn zabavit dlužníkův majetek, který je následně prodán v dražbě. I když postih movitých věcí je doprovázen povinností hradit náklady řízení, je zde šance získání dlužné částky o něco větší, protože alespoň většina dlužníků někde bydlí.

Nyní se podíváme na vymahatelnost pokut podle jednotlivých oblastí řešených přestupků, tedy přestupky proti veřejnému pořádku, občanskému soužití a proti majetku.

Přestupků proti veřejnému pořádku je pácháno oproti ostatním přestupkům nejméně. Tyto přestupky jsou ve většině případů řešeny přímo na místě Městskou policií Zlín v rámci uložení blokové pokuty, většinou za porušování nočního klidu. Takto uložená pokuta je některými osobami zaplacená hned na místě, což je z hlediska vymahatelnosti nejlepší způsob a navíc nevznikají žádné další náklady. Někteří pachatelé však u sebe peníze nemají a proto se vydá blok na pokutu na místě nezaplacenou. Ve lhůtě 15 dnů na zaplacení takto uložené pokuty, přijdou pokutu zaplatit většinou mladiství pachatelé, kterým peníze na pokutu dali rodiče, nebo ostatní, kteří svůj přestupek uznali a raději přijdou pokutu zaplatit.

Co se týče *přestupků proti občanskému soužití*, podaří se obě strany usmířit a celou věc tak vyřešit smírem. Pokud jsou však ukládány pokuty, je také nejlepší variantou vyřídit přestupek v rámci blokového řízení hned na místě, aby se vyhnulo komplikacím. Za tyto přestupky

se také spíše daří pokuty z dlužníků dostat. Přestupků proti občanskému soužití dochází především v rodině, mezi manželi, sourozenci, sousedy. Většinou se za pár dní mezi těmito lidmi vše urovná a přijdou pokutu zaplatit. Ti co však páchají přestupky opakovaně, si záměrně nechávají vystavit blok na pokutu na místě nezaplacenou, z důvodu, že právě nemají peníze. Je to jejich taktika k tomu, aby pokutu nezaplatili a stejně tak ji zaplatit nepřijdou. Zde je vymahatelnost horší, zejména pokud jsou to osoby, které mají uvedenu úřední adresu, nepracují, nemají žádný majetek. Pro takové osoby neplní uložená pokuta žádnou funkci, ani vysoká pokuta pro ně není žádnou hrozbou.

U *přestupků proti majetku* je vymahatelnost velmi obtížná a pokuty za tyto přestupky jsou těžce vymahatelné. U těchto přestupků dochází asi nejvíce k odpisu pro nedobytnost. Nebezpečí toho, že budou dluhy odepsány pro nedobytnost, není ani tak ve výšce dluhů, ale spíše v počtu dlužníků, ze kterých většina neplatí. Zde je největší problém u pachatelů těchto přestupků, kterými jsou drogově závislý, osoby staršího věku, které se vrátily z vězení, tudíž se ještě nezačlenily do běžného života a nikde pracují, ale také početnou skupinou jsou bezdomovci. Vymahatelnost dlužných pokut z těchto osob je opravdu složitá. Tito lidé jsou si sami dobře vědomi toho, že nemají žádný majetek, proto páchají tyto přestupky pořád dál, jedná se nejvíce o krádeže. Dalo by se říci, že některé osoby jsou stálými klienty na přestupkovém oddělení. Vymáhání přestupků proti majetku přijde oddělení spíše více nákladné na administrativu, než výnosné z pohledu uhrazených pokut. Osoby, které se dopouštějí krádeží, si jsou navíc moc dobře vědomi hraniční částkou 5000 Kč, kdy do této částky se jedná pouze o přestupek a nikoli již o trestný čin. I zde ztrácí ukládaná pokuta svůj význam.

Nyní si uvedeme, kolik bylo za tyto tři okruhy přestupků uloženo na pokutách a předáno na výkon přestupkovým oddělení a Městskou policií Zlín a kolik bylo z těchto přestupků vybráno.

Tab. 9. Pokuty předané k výkonu za jednotlivé roky.

Rok	Předáno na výkon od:	
	Městská policie Zlín	Přestupkové oddělení
2006	252 270 Kč	166 642 Kč
2007	221 100 Kč	182 800 Kč
2008	238 200 Kč	590 500 Kč
2009	82 100 Kč	678 200 Kč

Zdroj: přestupkové oddělení Zlín

Částky uvedené u Městské policie jsou za pokuty, které byly uloženy v rámci blokového řízení, ale pachateli nebyla uhrazena přímo na místě. U přestupkového oddělení to jsou částky za pokuty včetně nákladů na řízení. Částka za rok 2009 u předaných pokut od Městské policie je oproti předchozímu roku 2008 velmi nízká. Je to z důvodu změny v účetní evidenci Městské policie Zlín. U pokut, které byly předány k vyřízení v rámci samotného přestupkového oddělení, jsme si mohli všimnout nárůstu v roce 2008 a 2009 oproti rokům předěšlým. Hlavním důvodem je zde to, že došlo jak ke zvýšení počtu páchaných přestupků, především opakujících se přestupků u téže osob, ale také ke zvýšení zákonné hranice ukládaných pokut. Týká se to přestupků proti veřejnému pořádku a proti občanskému soužití.

Tabulka níže nám ukazuje přehled vybraných částek za jednotlivé roky. V rámci vybraných pokut lze ze zkušeností přestupkového oddělení říci, že není vybráno ani 50 % toho, co bylo na pokutách uloženo. Je vybráno spíše 40 % z toho, co bylo uloženo a to se zpožděním. Obě tabulky nelze srovnávat, protože se jednotlivé pokuty vymáhají od dlužníků i několik let, a nemůžeme tedy vůbec říci, že to co bylo za stejný rok uloženo, bude také vybráno. Tudíž pokuta, která byla pachateli udělena v roce 2001, může být klidně zaplacená až v roce 2008.

Tab. 10. Vybrané pokuty za jednotlivé roky.

Rok	Vybráno z předaných pokut od:	
	Městská policie Zlín	Přestupkové oddělení
2006	190 000 Kč	164 450 Kč
2007	141 810 Kč	220 576 Kč
2008	114 460 Kč	255 700 Kč
2009	52 810 Kč	223 250 Kč

Zdroj: přestupkové oddělení Zlín

Z tabulky je zřejmé, že se přestupkovému oddělení podaří v každém roce vybrat na pokutách v průmětu kolem 200 000 Kč.

Jen rychlý postih má výchovný účinek, vymáhání pokuty po několika letech nemá tak výrazný smysl. Záleží proto na rychlosti, ale především také na dosažitelnosti dlužníka při samotném vymáhání. Z dosavadních zkušeností vyplývá, že největším úskalím při vymáhání dluhu za spáchaný přestupek bývá životní úroveň a finanční situace osob, které se přestupků dopouštějí opakovaně, dále je problémem změna bydliště. S rychlostí vymáhání jsou také spojeny zákonné lhůty na vyřízení přestupku, doručení písemností, vyřízení případných odvolání

a dalších administrativních úkonů spojených s vymáháním. Jak rychle bude případ vyřízen, záleží tedy na celém průběhu situace a liší se případ od případu. Záleží také na charakteru osob, které se přestupků dopouštějí, někteří mají své hodnoty nastaveny tak, že prostě platit nebudou a žádná výše ani narůstající pokuty je neodradí od jejich jednání. U takových případů je situace mnohdy bezradná a dlužné částky se tak odepisují pro nedobytnost, nebo se počká až do doby, kdy je věc promlčena.

13 MAJETKOVÉ POMĚRY VE VZTAHU K VÝŠI SANKCE

Při určení výše pokuty se přihlíží především k závažnosti přestupku, která se posuzuje podle kritérií uvedených v příslušném zákoně. Některé zákony přímo ve svých kritériích uvádějí, že je třeba přihlédnout k osobním a majetkovým poměrům pachatele. Zákon o přestupcích vymezuje jako jedno z hodnotících hledisek osobu pachatele. Zde může být posouzen nejen postoj pachatele k přestupku, jeho povaha, rodinné poměry, ale také poměry majetkové. Výčet hledisek, podle kterých se rozhoduje o výši pokuty je v zákoně o přestupcích stanoven demonstrativně, tedy pro příklad. Správní orgán, tedy i charakterizované přestupkové oddělení se stanovenými hledisky musí zabývat vždy, ale neznamená to však, že musí přihlížet pouze k nim. Opačná situace nastává v případě, že by výčet hledisek rozhodných pro stanovení výše pokuty byl taxativní, tedy přímo daný. Nabízí se tedy otázka, zda správní orgán musí přihlédnout k osobním a majetkovým poměrům pachatele, a to bez ohledu na to, zda jsou kritéria pro stanovení výše pokuty uvedena taxativně, ale majetkové poměry pachatele mezi nimi nejsou. Touto otázkou se bude na základě usnesení Nejvyššího správního soudu⁴, zabývat rozšířený senát tohoto soudu. Názor senátu je odlišný oproti názoru Nejvyššího správního soudu, který soud vyjádřil ve svých dvou rozsudcích. V rozsudku č. j. 6 A 186/2002-45 ze dne 4. prosince 2003, ve kterém řidič taxislužby namítal, že výše pokuty 200 000 Kč, která mu byla udělena za přestupek, je zcela nepřiměřená, protože správní orgány nepřihlédly k jeho osobním a majetkovým poměrům, Nejvyšší správní soud došel k závěru, že správní orgán nemůže přihlédnout při stanovení výše pokuty k osobním a majetkovým poměrům, z důvodu, že tyto kritéria v § 36 odst. 2 zákona o silniční dopravě, který uvádí taxativní kritéria pro určení výše pokuty, nejsou stanoveny. Proto správní orgán nemá důvod k těmto hlediskům přihlížet. V pozdějším druhém rozsudku č. j. 2 As 33/2006-102 ze dne 20. prosince 2006 se uvádí, že i když podle veterinárního zákona nejsou uvedeny majetkové poměry správní orgán, který o věci rozhodoval, k nim tedy nemohl přihlédnout. Ale v případě rozhodování soudu o žalobě proti rozhodnutí tohoto orgánu, kterým byla za správní delikt udělena pokuta, může soud, pokud byl trest v zjevně nepřiměřené výši, tuto pokutu snížit nebo od ní upustit. A podle správního řádu soudního, přihlíží soud

⁴ Usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 9. 10. 2008, čj. 1 As 9/2008-102, www.nssoud.cz

k osobním a majetkovým poměrům, i v případě, že zákon, podle kterého bylo rozhodnuto, tyto kritéria neuvádí.

Rozhodující senát tedy při předběžném projednávání této otázky dospěl k závěru, že s oběma judikaturami nesouhlasí. Dle názoru senátu je nutno osobní a majetkové poměry vzít při ukládání pokuty vždy v úvahu a proto správní orgán musí přihlédnout při rozhodování o výši pokuty k tomuto kritérii přihlédnout a to bez odhledu na to, zda jsou výslovně uvedeny v kritériích příslušného zákona. Což také vyplývá z obecné zásady proporcionality správního trestání, která říká, že sankce musí být přiměřená jak ke spáchanému deliktu, ale také k osobě pachatele a jeho poměrům. Přičemž osoba pachatele a jeho poměry se hodnotí podle toho, jaké jsou v době ukládání sankce.

Zkoumání majetkových poměrů vzhledem k výši sankce bylo také diskutováno v souvislosti s ustanovením zákona o krajích. Tento zákon v § 11 uvádí, že při stanovení výše pokuty přihlíží kraj zejména k povaze, závažnosti, době trvání a následkům protiprávního jednání, jakož i k přiměřenosti výše pokuty ve vztahu k majetkovým poměrům osoby, která se protiprávního jednání dopustila. Skupina poslanců Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky podala v roce 2002 k Ústavnímu soudu návrh na zrušení právě té části ustanovení, která zmiňuje přiměřenost výše pokuty vzhledem k majetkovým poměrům pachatele. Poslanci tvrdí, že dodatek, který zmiňuje zavedení majetkových poměrů do rozhodování o výši sankce, je zcela v rozporu s Listinou základních práv a svobod, tedy porušením principu rovnosti, zákazu diskriminace a práva na soukromí a na ochranu osobnosti. Porušení spatřují v tom, že se základní práva a svobody zaručují všem lidem bez rozdílu, proto ani zákonem nemohou být za stejné protiprávní jednání lidé sankcionováni odlišně, a to podle jejich majetku, což vidí jako znevýhodňování a privilegování některých skupin osob.

Ústavní soud tedy musel rozhodnout, zda je možné za stejná protiprávní jednání individualizovat výši pokuty vzhledem k majetkovým poměrům pachatele, a tedy ukládat různě vysoké pokuty. V konečném důsledku bylo rozhodnuto o zamítnutí návrhu poslanců. Bez znalostí důvodů, které soud vedly k jeho rozhodnutí o zamítnutí návrhu, by se dalo namítnout, že uložení různé výše pokuty za skutkově podobné nebo stejné přestupky podle majetku pachatele, je porušením principu rovnosti. Pachatelé by tedy měli být pokutováni podle přestupku a mělo by platit pro každého stejně, tedy dopustili-li se pachatelé stejných přestupků, měli by za svůj čin dostat každý stejně vysokou pokutu.

Nyní si uvedeme důvody, které vedly Ústavní soud k jeho rozhodnutí a celá věc tak získá jiný úhel pohledu. Ústavní soud nejprve dovodil, že výčet kritérií zkoumaného ustanovení uvádí demonstrativní povahu hledisek, ke kterým by měl kraj přihlédnout při stanovení pokuty. Což je zřejmé ze slovního výrazu „zejména“. Lze tedy přihlédnout i k jiným poměrům pachatele, než jsou jeho poměry majtkové. Soud vyvracuje také námitku poslanců, pokud se jedná o jejich tvrzení, že zavedením majtkových poměrů dochází k porušení principu rovnosti. Ústavní soud nechápe rovnost jako absolutní ale jako relativní, se kterou souvisí i zásada přiměřenosti zásahů do práv jednotlivců. Pokuta je majtkovou sankcí, a jestliže má být přiměřená a individualizovaná ve vztahu ke každému jednotlivci, musí odrážet i majtkové poměry pachatele. Jednou z funkcí pokuty, je že má působit preventivně na jednotlivce i ostatní pachatele, ale také má plnit funkci represivní, tedy být dostatečným trestem, aby uložená pokuta odradila pachatele od dalšího protiprávního jednání. Pokud uložíme stejně vysokou pokutu majtknému, bude se pro něj zdát směšná a nebude plnit svůj účel, avšak pro nemajtkného může být příliš přísná a z hlediska jeho finanční situace likvidační. Soud je tedy toho názoru, že není porušením principu relativní rovnosti, když dvěma pachatelům za jejich stejná jednání uložíme různě vysokou pokutu, byť by byl jediný rozdíl v jejich majtkových poměrech. Dle účelu zákona lze soudit, že při rozhodování o výši pokuty je zkoumání majtkových poměrů nezbytné a zároveň rozhodnutí doplňuje. Nezbytnost posoudit majtkové poměry vidí soud ve vztahu k riziku likvidační výše pokuty, nikoliv proto, že by se vysoké pokuty nedaly od pachatelů vymocit. Pokuta musí být tedy pro každého odlišná, aby mohla efektivně působit na každého pachatele, teda jako trest i odstrašení pro ně samotné, ale i pro jejich okolí.

Po bližším seznámení s okolnostmi, které vedly soud k rozhodnutí, že zkoumání majtkových poměrů není porušením základního práva, se volba soudu jeví jako spravedlivá. Jsem stejného názoru, že pokud chceme, aby uložená pokuta splnila svůj smysl a byla v dostatečné výši, aby odradila pachatele od jeho jednání, je potřeba se majtkovými poměry zabývat. Vedle dosažení účelu sankce je také nezbytné, aby výše pokuty nebyla likvidační. Z pohledu rovnosti jde o to, aby důsledek pokuty byl stejný pro ty, co jsou bohatí i pro ty co nejsou tolik majtkní. Nemajtkný člověk se může méně vyrovnat s důsledky, které pro něj vysoká pokuta znamená, než ten, který je majtkný.

Máme tedy na celou věc dva různé pohledy a každý z nás bude mít jistě i odlišný názor. Odlišné stanovisko k projednávané věci vyjádřil např. JUDr. Vojen Güttler. Dle jeho názoru by měl soud v napadeném ustanovení příslušného zákona, vyjmout slovo „majetkové“. Právě ve slově „majetkové“ spatřuje porušení principu rovnosti. Dovozuje, že toto slovní spojení neodráží jiné poměry osoby, než pouze majetkové, proto dopadá na jednotlivé dotčené subjekty za stejné situace rozdílně. Proč by měly být vysoké pokuty ukládány majetným lidem jen proto, že mají více peněz. Každý má přece právo vlastnit majetek. Pokud by pokuta měla naplnit svůj účel, také nemusí vždy znamenat, že by majetné uložená pokuta neodradila od dalšího protiprávního jednání. I když najdou se v praxi určité případy opačné. Ale stejně tak by se dalo uvažovat i u osob nemajetných. Stanovená výše pokuty je také nemusí odradit od spáchání dalšího deliktu, i za předpokladu, že nemají dostatek finančních prostředků.

Můj názor je takový, že ukládané pokuty by měly být pro všechny ve stejné výši, pokud by ale měla být uložená pokuta pro pachatele likvidační, mělo by se k majetkovým poměrům přihlídnout a její výši snížit. Výše pokuty pro pachatele by měla být nejprve posouzena podle spáchaného přestupku, tedy mělo by se přihlídnout k povaze přestupku, závažnosti, jeho následkům, době trvání a dalším objektivním kritériím. Pak jako další spíše doplňující povahu by měly mít majetkové poměry pachatele. Pokud by se zjistilo, že uložená pokuta, neměla pro konkrétního pachatele žádný preventivní ani odstrašující smysl a dopouštěl se přestupků opakovaně i přes uloženou pokutu, zde bych zohlednila majetkové poměry pachatele a uložila podle jeho finanční situace tak vysokou pokutu, aby splnila svůj výchovný efekt. V praxi je však složité jak zjistit majetkové poměry pachatele. Pod pojmem majetkové poměry máme na mysli veškeré informace o vlastnictví fyzických i právnických osob, samozřejmě včetně finančních prostředků. Sám orgán však nemá zákonné pravomoci a dostatečné prostředky, jak informace o majetku pachatelů v každém jednotlivém případě zjistit. Pokud je třeba doložit majetkové poměry např. pro rozhodnutí o upuštění nebo snížení nákladů, musí tyto skutečnosti doložit pachatel sám. Nedovedu si tedy představit, že by měl bohatý člověk doložit své majetkové poměry dobrovolně, aby mu byla uložena vyšší pokuta podle jeho majetku.

ZÁVĚR

V závěru diplomové práce bych se chtěla, na základě poznatků z literatury, ale i praktických informací z činnosti přestupkového oddělení, pokusit navrhnout možná doporučení de lege ferenda právní úpravy na úseku přestupkového práva jako jedné z forem správního trestání.

Jedním z úkolů mé diplomové práce bylo vymezit a charakterizovat základní zásady pro správní trestání a také pro ukládání sankcí za přestupky. Obecně platí, že správní trestání spočívá na zásadách a principech trestněprávních, avšak ne na všech, existují zde některé odlišnosti. Zásady jsou však podle mého názoru do zákonů začleňovány nejednotně a mnohdy není jasné, která konkrétní zásada je tím myšlena. Pro správní trestání můžeme najít zásady nejen v zákoně o přestupcích, ale také např. správním řádu, Ústavě ČR. Přehled zásad doplňují také judikatury. Proto bych zásady jako univerzální podklady pro rozhodování v oblasti přestupků sjednotila a vytvořila tak přehled platných zásad do zákona o přestupcích.

Na základě posouzení vymahatelnosti pokut z oblasti přestupků proti veřejnému pořádku, občanskému soužití a majetku, a vzhledem k účelu a funkci ukládané pokuty, jsem došla k dalším návrhům. Z analýzy přestupkového oddělení ve Zlíně jsem zjistila, že většina pokut uložených za tyto přestupky je odepsána pro nedobytnost, zejména u pachatelů, kteří nemají majetek, nepracují a nechtějí, tudíž nemají žádné peněžní prostředky k jejich zaplacení. Zde neplní pokuta žádnou ze svých funkcí a ukládání čím dál vyšších pokut za opakovaná jednání zde také nemá příliš význam. Z tohoto důvodu bych rozšířila druhy možných sankcí o sankci obecně prospěšných prací, jak je tomu nově v trestním zákoníku. Sankci obecně prospěšných prací by bylo možné udělit samostatně vzhledem k povaze a závažnosti přestupku, osobě a jeho majetkovým poměrům, nebo společně s pokutou. Trest by spočíval v povinnosti provést ve stanoveném rozsahu práce, které poslouží k prospěšným účelům. Např. údržba, úklid nebo jiné činnosti. Práce by nesloužila k výdělku, ale k odčinění si spáchaného přestupku. Na druhou stranu by to neznamenal úplné prominutí již uložených pokut za předchozí přestupky. Tuto sankci by bylo možné uložit i mladistvým pachatelům. V případě mladistvých pachatelů by tento trest působil dosti výchovně, protože to pro ně může být ponižující a nedůstojné, že je např. uvidí jejich kamarádi a známí. Tento trest by pachatelé vykonávaly osobně. Bylo by jim nejprve umožněno na určitou dobu pracovat bez přiděleného dohledu, pokud by se však pachatel vyhýbal, nebo neplnil řádně svoji práci,

byl by stanoven příslušný dohled např. některým spolupracovníkem na pracovišti a jinými zaměstnanci, nebo by byl stanoven nezávislý pracovník. Výsledek práce by byl posouzen podle zvládnutí a provedení stanoveného úkolu, spokojenosti zaměstnavatele.

Má-li přidělený trest působit preventivně a také odstrašujícím dojmem, aby nedocházelo k dalšímu jednání, musí být také individualizován. Protože co je trestem pro jednoho, může být odměnou pro jiného, nebo někoho může trest nechat lhostejným. Zvláště je tedy nutné zaměřit se na individualizaci trestu pro osoby, které se přestupků dopouštějí opakovaně. V případě, že takovým to lidem uložíme místo další peněžní pokuty sankci veřejně prospěšných prací, mohlo by to třeba i navést některé osoby na správné chování, nebo to může přispět také k tomu, že se rád začlení do pracovního poměru a najde si práci.

Posledním z mých návrhů pro oblast správního trestání, se týká opakovaných krádeží, tedy přestupků proti majetku. Především krádeží se pachatelé dopouštějí několikrát a opakovaně, většinou s cílem ukradené věci prodat a získat tak peněžní prostředky. Ti, co páchají tento přestupek pravidelně, si jsou obvykle moc dobře vědomi hraniční částky 5000 Kč pro odlišení přestupku a trestného činu. Pokud by hodnota odcizeného zboží, byla jediným znakem, který by odlišoval hranici přestupku a trestného činu, a nedosáhla by hranice 5000 Kč, aby mohl být přestupek trestným činem, navrhla bych zde možnost při každém dalším takovém přestupku sčítat hodnoty ukradeného zboží. Zde by podle mého názoru pak hrozba postihu, jako za trestný čin krádeže, působila dostatečně preventivně.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

Monografie:

- [1] ČERNÝ, J., HORZINKOVÁ, E., KUČEROVÁ, H. *Přestupkové řízení: příručka pro praxi přestupkových orgánů obcí, krajských úřadů a dalších správních orgánů*. 10. přeprac. vyd. Praha: Linde, 2006. 686 s. ISBN 80-7201-623-7.
- [2] ČERVENÝ, Z., ŠLAUF, V. *Přestupkové právo: komentář k zákonu o přestupcích včetně textu souvisejících předpisů*. 11. vyd. Praha: Linde, 2003. 472 s. ISBN 80-7201-435-8.
- [3] HENDRYCH, D. a kol. *Právní slovník*. 2. rozš. vyd. Praha: C. H. Beck, 2003. 1320 s. ISBN 80-7179-740-5.
- [4] HENDRYCH, D. a kol. *Správní právo: obecná část*. 6. vyd. Praha: C. H. Beck, 2006. 822 s. ISBN 80-7179-442-2.
- [5] KRATOCHVÍL, V. a kol. *Trestní právo hmotné: obecná část*. 3. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2003. 571 s. ISBN 80-210-2985-4.
- [6] LATA, J. *Účel a smysl trestu*. 1. vyd. Praha: LexisNexis, 2007. 114 s. ISBN 978-80-86920-24-5.
- [7] MATES, P. a kol. *Základy správního práva trestního*. 4. vyd. Praha: C. H. Beck, 2008. 202 s. ISBN 978-80-7179-806-4.
- [8] PRŮCHA, P. *Správní právo: obecná část*. 6. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2004. 356 s. ISBN 80-210-3350-9.
- [9] SKULOVÁ, S. a kol. *Správní právo procesní*. 1. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2008. 428 s. ISBN 978-80-7380-110-6.
- [10] SLÁDEČEK, V. *Obecné správní právo*. 1. vyd. Praha: ASPI, 2005. 379 s. ISBN 80-7357-060-2.
- [11] ŠIŠKEOVÁ, S., LAVICKÝ, P., PODHRÁZKÝ, M. *Přehled judikatury ve věcech správního trestání*. 1. vyd. Praha: ASPI, 2006. 824 s. ISBN 80-7357-200-1.
- [12] ÚZ-Úplné Znění č. 731. *Přestupky a další správní delikty: podle stavu k 18. 5. 2009*. Ostrava: Sagit, 2009. 352 s. ISBN 978-80-7208-747-1.

Judikatura:

- [13] Nález pléna Ústavního soudu ze dne 9. 3. 2004, sp. zn. Pl. ÚS 38/02, www.nalus.usoud.cz.
- [14] Usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 9. 10. 2008, čj. 1 As 9/2008–102, www.nssoud.cz.
- [15] Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 20. 12. 2006, čj. 2 As 33/2006-102, www.nssoud.cz.
- [16] Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 4. 12. 2003, čj. 6 A 186/2002-45, www.nssoud.cz.

Internetové zdroje:

- [17] *Adresy v České republice: ZLÍN* [online]. 09. 04. 2010 [cit. 2010-04-11]. Ministerstvo vnitra České republiky. Dostupné z WWW: <http://aplikace.mvcr.cz/adresa/z/zlin/index.html>.
- [18] *Epravo.cz: Správní uvážení* [online]. 29. 06. 2001 [cit. 2010-02-17]. Dostupné z WWW: <http://www.epravo.cz/top/clanky/spravni-uvazeni-10088.html?mail>.
- [19] *Obce na území obvodu s rozšířenou pravomocí: informační server statutárního města Zlín* [online]. 29. 04. 2009 [cit. 2010-21]. Dostupné z WWW: <http://www.zlin.eu/page/33855.obce-na-uzemi-obvodu-s-rozsirenou-pusobnosti/>.
- [20] POTMĚŠIL, J. *DVS:Náklady řízení a pořádkové pokuty ve správním a přestupkovém řízení* [online]. 26. 11. 2007 [cit. 2010-02-20]. Dostupné z WWW: <http://www.denik.obce.cz/go/clanek.asp?id=6294959>.
- [21] ŠTANCL, J. *Legitimní očekávání aneb předvídatelnost rozhodování* [online]. 13. 04. 2007 [cit. 2010-02-19]. Jiří Štancl, advokátní kancelář. Dostupné z WWW: <http://www.akstancl.cz/aktuality/15-legitimni-ocekavani-aneb-pravidelnost-rozhodovani.php>.
- [22] VAŠÍČEK, L. *Nová éra trestního práva hmotného: Starý zákon vs Nový zákon* [online]. 31. 12. 2009 [cit. 2010-02-21]. Epravo.cz. Dostupné z WWW:

<<http://www.epravo.cz/top/clanky/nova-era-trestniho-prava-hmotneho-stary-vs-novy-zakon-59450.html>>.

- [23] VEDRAL, J. *DVS: Základní činnosti správních orgánů v novém správním řádu II.* [online]. 26. 06. 2006 [cit. 2010-02-20]. Dostupné z WWW: <<http://denik.obce.cz/go/clanek.asp?id=6228098>>.

Právní předpisy:

- [24] Ústavní zákon ČNR č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky.
- [25] Usnesení Předsednictva ČNR č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod.
- [26] Obecně závazná vyhláška Statutárního města Zlína č. 4/V/2004, o zabezpečení místních záležitostí veřejného pořádku.
- [27] Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.
- [28] Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, v platném znění.
- [29] Zákon č. 110/2006 Sb., o životním a existenčním minimu, ve znění pozdějších předpisů.
- [30] Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), v platném znění.
- [31] Zákon č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů.
- [32] Zákon č. 337/1992 Sb., o správě daní a poplatků, ve znění pozdějších předpisů.
- [33] Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů.
- [34] Zákon č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů.

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

- č. Číslo.
- ČR Česká republika.
- Kč Koruna česká.
- PřesZ Zákon o přestupcích.
- Sb. Sbírka.
- sms Short message service.

SEZNAM TABULEK

Tab. 1. Počet přestupků proti veřejnému pořádku v jednotlivých letech.....	46
Tab. 2. Počet přestupků proti občanskému soužití v roce 2006.	48
Tab. 3. Počet přestupků proti občanskému soužití v roce 2007.	48
Tab. 4. Počet přestupků proti občanskému soužití v roce 2008.	48
Tab. 5. Počet přestupků proti občanskému soužití v roce 2009.	49
Tab. 6. Počet přestupků proti majetku v jednotlivých letech.	50
Tab. 7. Počet uložených napomenutí v jednotlivých letech podle typu řízení.	53
Tab. 8. Počet uložených pokut v jednotlivých letech podle typu řízení.	57
Tab. 9. Pokuty předané k výkonu za jednotlivé roky.	72
Tab. 10. Vybrané pokuty za jednotlivé roky.	73